

Nr 161.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående jordbruksförsöksverksamhetens organisation m. m.; given Stockholms slott den 27 februari 1948.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

Per Edvin Sköld.

Sammanfattning.

1. För att motverka förekommande tendenser till splittring inom lantbruksförsöksverksamheten och skapa garantier för att en samordning av denna verksamhet kommer till stånd, föreslås vissa förändringar i försöksväsendets organisation. Härmed åsyftas jämväl att befordra samarbetet mellan forskare och försöksmän, så att dubbelarbete i görligaste mån undvikas.

2. Styrelsen för lantbrukshögskolan föreslås bli gemensam styrelse för forskning och högre undervisning samt försöksverksamhet på jordbrukets område, vilket innebär att principerna för den nuvarande organisationen bibehållas. Förutom nuvarande uppgifter med avseende på försöksväsendet skulle styrelsen även ha att årligen fastställa försöksplaner för statens trädgårdsförsök, statens växtskyddsanstalt, Sveriges utsädesförening och Weibullsholms växtförädlingsanstalt samt att för dessa institutioner vara mellaninstans i anslagsfrågor, vilka uppgifter utom i vad avser statens växtskyddsanstalt hittills ålegat lantbruksstyrelsen.

3. För att möta de ökade arbetsuppgifter som sålunda komma att åvila lantbrukshögskolans styrelse föreslås denna utökad från sju till nio ledamöter. Vidare föreslås den centrala organisationen vid lantbrukshögskolan utbyggd med dels en befattning som överinspektör för försöksväsendet, vars innehavare skall ha till uppgift att följa och ha en saklig översyn över den inom landet bedrivna lantbruksförsöksverksamheten, och dels en befattning som ekonomidirektör vid lantbrukshögskolan, vars innehavare skall handha vissa delar av den ekonomiska förvaltningen och vara chef för högskolans kansli.

4. Föreståndarna vid lantbrukshögskolans försöksinstitutioner samt statsagronomerna och laboratorerna vid dessa institutioner skola bilda ett försökskollegium för behandling av fackliga frågor inom ramen för de årligen fastställda försöksplanerna. Lantbrukshögskolans båda försöksråd omorganiseras till ett råd med tre sektioner, en för jordbruk, en för trädgårdsskötsel och en för husdjursskötsel samt ges en väsentligt utvidgad organisation. Rådets uppgift skall vara att samordna försöksverksamheten och att vara ett rådgivande organ åt styrelsen i försöksfrågor. Rådet skall yttra sig bland annat över de inom försöksinstitutionerna uppgjorda försöksplanerna.

5. Svenska vall- och mosskulturföreningen föreslås förstärkt i enlighet med av 1945 års riksdag fattat principbeslut. Den av föreningen bedrivna försöksverksamheten överföres på avdelningen för organogena jordar samt en nyinrättad avdelning för bete, båda inom nuvarande jordbruksförsöksanstalten och föreningens personal överföres till dessa avdelningar. Jordbruksförsöksanstalten förutsättes härvid från och med 1 juli 1949 flyttad från nuvarande lokaler vid Experimentalfältet till vall- och mosskulturföreningens lokaler vid Ultuna.

6. Försöksledarmötet ges en något fastare organisation med ett arbetsutskott för ärendenas beredning och expediering av mötets beslut.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 februari 1948.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, WEIJNE, KOCK.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anmäler statsrådet Sköld frågor angående jordbruksförsöksverksamhetens organisation samt Svenska vall- och mosskulturföreningens förstatligande och anför därvid följande.

I årets statsverksproposition (IX H.T. p. 12) har Kungl. Maj:t på min hemställan föreslagit riksdagen att i avvaktan på särskilda propositioner i ämnet uppta anslagen till lantbrukshögskolan med beräknade belopp. Jag anförde därvid, att förslag grundade på betänkande angående utbyggnad av lantbruks-, skogs- och veterinärhögskolorna (SOU 1947: 62) och betänkande angående organisationen av försöksverksamheten på jordbrukets område (SOU 1947: 42) torde komma att föreläggas årets riksdag. Jag torde nu få anmäla frågan om jordbruksförsöksverksamhetens organisation. Jag framlägger i detta sammanhang icke några anslagsäskanden för lantbrukshögskolan utan dessa torde böra upptas i samband med förslag angående utbyggnad av jordbrukets och skogsbrukets högskolor.

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 juni 1945 tillkallade dåvarande chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp sakkunniga för att verkställa utredning och avge förslag angående organisationen av försöksverksamheten på jordbrukets område. De sakkunniga, som antagit benämningen 1945 års jordbruksförsöksutredning, ha utgjorts av landshövdingen C. E. A. Mannerfelt, ordförande, riksdagsmännen O. L. Carlström i Sävsjö, C. E. Eriksson i Ljusdal, J. N. Jonsson i Fjäle, E. Karlsson i Stuvsta, G. E. Nilsson i Göingegården samt P. G. A. Svensson i Stenkyrka, phil. dr G. Giöbel, Svenska vall- och mosskulturföreningen, professor N. Olsson, lantbrukshögskolan och föreståndaren J. E. Stenberg, Gisselås försöksgård. Försöksgårdsföreståndare J. E. Stenberg avled den 19 april 1946.

Utredningen, som vid behandlingen av vissa frågor biträtts av särskilda experter, har den 5 juni 1947 avgivit förenämnda betänkande med förslag angående organisationen av försöksverksamheten på jordbrukets område.

Över utredningens förslag ha utlåtanden avgivits av statskontoret, lantbruksstyrelsen, riksräkenskapsverket, byggnadsstyrelsen, statens pensionsanstalt, statens lönenämnd, statens livsmedelskommission, lantbruksakademien, jordbrukets forskningsråd, styrelserna för lantbrukshögskolan, veterinärhögskolan, Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut, statens växtskyddsanstalt, statens centrala frökontrollanstalt, statens lantbrukskemiska kontrollanstalt och statens maskin- och redskapsprovningar, statens forskningskommitté för lantmannabyggnader, jordbrukets upplysningsnämnd, nämnden för fäddikningsförsök, samtliga hushållningssälls-kaps förvaltningsutskott, norrlandskommittén, 1946 års trädgårdsunder-visningskommitté, Svenska vall- och mosskulturföreningen, Sveriges utsädesförening, Jordbrukstekniska institutet, Institutet för husdjursförädling, styrelserna för lantbruksskolorna i Bjärka-Säby och Klagstorp, styrelserna för lantmannaskolorna i Vassbo, Tenhult, Önnestad, Dingle och Umeå, Sveriges agronom- och lantbruksläroförbund, Civilförvaltningens personalförbund, Sveriges lantbruksförbund, Riksförbundet landsbygdens folk, Gödsel- och kalkindustriernas samarbetsdelegation, Sveriges handelsträdgårdsmästarförbund samt centralstyrelsen för Malmöhus läns försöksringar.

Vid lantbrukshögskolans styrelses utlåtande ha fogats yttranden av högskolans lärarråd och försöksnämnd. Styrelsen för veterinärhögskolan har tillika överlämnat yttranden från högskolans lärarkollegium och nämnden för veterinärinrättningen i Skara. Förvaltningsutskottet för Uppsala läns hushållningssällskap har till sitt utlåtande fogat yttrande av hushållningssällskapets försökskommitté. Slutligen har Sveriges agronom- och lantbruksläroförbund bifogat yttranden från förbundets sektion för jordbruksforskning och försöksverksamhet samt svenska husdjurskonsulentföreningen.

Skrivelser i ärendet ha vidare inkommit från förvaltare G. Carlsson, Ultuna samt assistenterna W. Cagell och A. Gremo, lantbrukshögskolan.

Jag har för avsikt att nu till behandling uppta de delar av försöksutredningens förslag som beröra de allmänna principerna för försöksväsendets organisation och försöksverksamhetens ledning, förstatligandet av Svenska vall- och mosskulturföreningens verksamhet samt försöksledarmötets organisation. De av utredningen framlagda förslagen till upprustning av jordbruksförsöksverksamhetens personella och materiella resurser torde med hänsyn till önskvärdheten av sparsamhet i nuvarande läge böra anstå.

Jag torde här vidare få anmäla det av norrlandskommittén i betänkande angående forsknings- och försöksverksamheten på jordbrukets område i Norrland (SOU 1946: 16) framlagda förslaget om organisation av den av Svenska vall- och mosskulturföreningen bedrivna studiegårdsverksamheten i Norrland.

Jag torde här till att börja med få lämna en kortfattad redogörelse för försöksutredningens och norrlandskommitténs förslag i ovannämnda delar.

Sammanfattning av försöksutredningens förslag.

Allmänna riktlinjer för försöksverksamhetens organisation.

Utredningen lämnar inledningsvis en kort historik över jordbruksförsöksverksamhetens utveckling i vårt land och redogör för organisation och arbetsuppgifter vid de institutioner som ha till uppgift att genom försöksverksamhet och vetenskapligt-praktiska undersökningar och analyser verka för jordbrukets befrämjande. Därvid konstateras, att vårt lands jordbruksförsöksverksamhet organisatoriskt sett kännetecknas av en betydande splittring orsakad av att verksamheten bedrivs icke blott genom ett flertal statliga organ utan även i viss omfattning genom enskilda, stundom statsunderstödda institutioner.

Utredningen indelar den vid berörda institutioner bedrivna verksamheten i följande huvudgrupper:

a) försöksverksamhet i egentlig mening, b) kontroll- och provningsverksamhet, c) växtförädlingsverksamhet och d) växtskyddsverksamhet.

I betänkandet framhålles att den rådande splittringen av försöksverksamheten ibland givit anledning till påståendet, att verksamheten icke arbetar fullt effektivt. Denna uppfattning har sålunda framförts av bland andra 1943 års riksdagsrevisorer, vilkas uttalande i skrivelse till riksdagen närmast givit upphov till förevarande utredning. I anslutning härtill diskuteras frågan om dubbelarbete och vissa andra frågor, som beröra förhållandet mellan de institutioner, som bedriva försöksverksamhet, samt de åtgärder, som nu äro vidtagna för främjandet av samarbetet dem emellan. Utredningen finner härvid, att verksamheten inom var och en av de nyss angivna huvudgrupperna kan anses bilda ett särskilt arbetsområde, men att beröringspunkterna mellan institutioner inom olika grupper samtidigt äro många. På grundval av sina undersökningar har utredningen kommit till den slutsatsen, att dubbelarbete icke synes ha förekommit i den utsträckning, som man med hänsyn till den organisatoriska splittringen måhända kunde vara böjd för att anta. Den säger sig dock icke vilja bestrida att dubbelarbete i viss omfattning förekommit. Vissa organ med uppgift att få en samordning av försöksverksamheten till stånd finnas visserligen — exempelvis lantbrukshögskolans försöksnämnd och två försöksråd — men de omfatta icke försöksverksamhetens hela arbetsområde. Utredningen påpekar att det måste uppfattas som en svaghet i organisationen att en samordning av verksamheten icke alltid varit organisatoriskt säkerställd.

Benämningarna »jordbruksförsöksanstalten» och »husdjursförsöksanstalten» ha synts utredningen vidlyftiga och med hänsyn härtill opraktiska. Den föreslår i stället benämningarna »statens jordbruksförsök» resp. »statens husdjursförsök» i analogi med »statens trädgårdsförsök» och »statens mejeriförsök», vilka benämningar användas i det följande.

Utredningen redogör för vissa spørsmål berörande den av statens jordbruksförsök i samarbete med hushållningssällskapen bedrivna sortförsöks-

verksamheten, varvid den dock icke föreslår några förändringar i nu gällande förhållanden, men förordar att de statsunderstödda växtförädlingsanstalternas försöksresultat med nya sorter i större utsträckning ställas till statens jordbruksförsöks förfogande, så att de i högre grad än hittills kunna beaktas vid avgivande av omdömen om dessa sorters odlingsvärde.

Därefter diskuteras sambandet mellan forskning och högre undervisning samt försöksverksamhet, varvid en summarisk redogörelse för tidigare utredningar och förslag i frågan lämnas. Utredningen påpekar, att det av dessa framgår, att statsmakterna vid alla ståndpunktstaganden i denna fråga under 1930-talet ansett, att jordbruksnäringen bäst betjänades av ett nära samband mellan jordbruksforskningen och den därpå grundade högre lantbruksundervisningen samt försöksverksamheten. Utredningen redogör för de olikheter i fråga om uppgifter och arbetssätt som kan anses särskilja forsknings- och försöksverksamheten, men finner att de, trots påvisbara olikheter, äro synnerligen närbesläktade, vilket bäst framgår därav att de stundom övergå i varandra utan att någon strikt gräns dem emellan kan uppdragas.

Utredningen diskuterar hur det nära sambandet mellan forskning, högre undervisning och försöksverksamhet i organisatoriskt avseende bör komma till uttryck. Enligt utredningens mening kunna två principiellt olika organisationsformer ifrågakomma. Det ena alternativet skulle innebära, att försöksverksamheten organiserades som en fristående institution och att samband med forskning och högre undervisning upprätthölls av en helt eller delvis gemensam styrelse. Enligt det andra alternativet skulle ifrågavarande verksamhet inrangeras i samma organisatoriska enhet som forskningen och den högre undervisningen. Detta skulle betyda att det system som för närvarande finnes genomfört för jordbruks- och husdjursförsöken vid lantbrukshögskolan bibehölls.

Utredningen, som framhåller, att det från flera håll ifrågasatts om den nuvarande formen för en samordning verkligen är den mest ändamålsenliga, har redogjort för de för- och nackdelar, som i allmänhet kunna anses vara förknippade med ett sammanförande inom en organisatorisk enhet av många verksamhetsgrenar. Av denna redogörelse drar utredningen den slutsatsen, att de flesta härmed förbundna olägenheterna kunna anses vara av den art, att de med en ändamålsenlig inre organisation av den administrativa enheten kunna elimineras eller i varje fall betydligt reduceras och framhåller att den i sitt förslag sökt uppta fördelarna från såväl det ena som det andra systemet men undvika deras brister. På grund av det nära sambandet mellan försöksverksamhet samt forskning och högre undervisning har utredningen i varje fall ej funnit sig kunna tillstyrka en organisationsform, som helt skiljer dessa verksamhetsgrenar åt. Enligt utredningen utesluter detta behov av nära kontakt icke, utan påkallar tvärtom, att vissa på hittillsvarande erfarenheter grundade omläggningar vidtas i den nuvarande inre organisationen vid lantbrukshögskolan i syfte att bereda försöksverksamheten en med forskning och högre undervisning fullt

jämbördig ställning och tillförsäkra den arbetsformer, som ger verksamheten rikare egna utvecklingsmöjligheter. För att motverka de med en samorganisation förenade olägenheterna föreslår utredningen bl. a. inrättandet dels av en befattning som överdirektör för försöksväsendet, vars innehavare skulle ha till uppgift att följa och ha en saklig översyn över den inom landet bedrivna jordbruksförsöksverksamheten samt dels en befattning som ekonomidirektör vid lantbrukshögskolan, vars innehavare skulle handha vissa delar av den ekonomiska förvaltningen och vara chef för högskolans kansli. Förslaget om inrättande av en befattning såsom ekonomidirektör motiveras också med hänsyn till önskvärdheten av att bereda en avlastning i arbetsbördan för högskolans rektor. Utredningen har vidare velat ifrågasätta, om inte den gemensamma huvudinstitutionen borde erhålla namnet »Kungl. Lantbrukshögskolan med Statens Lantbruksförsök».

Förslaget att forsknings-, undervisnings- och försöksverksamhet skall bedrivas jämsides vid lantbrukshögskolan innebär, framhåller utredningen, att statens jordbruks- och husdjursförsök ävensom statens försöksgårdar jämväl i fortsättningen skola ingå i denna organisation. Till denna bör vidare överföras den av Svenska vall- och mosskulturföreningen bedrivna verksamheten. Härvid skall enligt förslaget dock undantagas den av nämnda förening bedrivna studiegårdsverksamheten, som bör läggas under den av norrlandskommittén i betänkande angående forsknings- och försöksverksamheten på jordbrukets område i Norrland (SOU 1946: 16) föreslagna norrländska institutionen för jordbruksforskning i enlighet med av kommittén i sagda betänkande avgivet förslag.

Sambandet mellan den forsknings- och försöksverksamhet, som bedrivs inom och utanför lantbrukshögskolan och försöksanstalterna har även varit föremål för överläggningar inom utredningen. Härvid har utredningen kommit till den uppfattningen, att följande institutioner böra ställas under överinseende av styrelsen för lantbrukshögskolan, nämligen statens trädgårdsförsök, statens växtskyddsanstalt, Sveriges utsädesförening, Weibullsholms växtförädlingsanstalt och den föreslagna Norrlandsinstitutionen för jordbruksforskning, om en sådan institution kommer att inrättas. Högskolestyrelsens befattning med dessa institutioner, vilka förutsätts få behålla sina lokala styrelser för verksamhetens ledning, skulle enligt utredningen huvudsakligen bestå i att samordna verksamheten genom att fastställa årliga försöksplaner och att vara mellaninstans i anslagsfrågor. Därigenom och genom ett ombildat försöksråd skulle möjligheterna till samarbete avsevärt förbättras. Överdirektören för försöksväsendet förutsättes av utredningen få inspektionsrätt över de nämnda institutionerna. I fråga om mejeriförsöksverksamheten uttalar utredningen, att det synes mer befogat att försöksplanerna för denna verksamhet fastställas av lantbrukshögskolans styrelse än av lantbruksstyrelsen såsom nu är fallet. De institutioner som närmast syssla med kontroll- och provningsverksamhet anses av utredningen däremot inte böra närmare anknytas till lantbrukshögskolan, då deras verksamhet måste sägas vara ganska artskild från övrig försöksverksamhet.

Försöksverksamhetens ledning.

Utredningen framhåller, att den föreslagna organisationen kommer att ställa mycket stora krav på lantbrukshögskolans styrelse, men samtidigt medföra betydande fördelar, främst genom att redan på ett tidigt stadium en intresseavvägning mellan de olika institutionernas krav på resurser kan ske med hänsyn till jordbrukets och trädgårdsodlingens behov vid olika tidpunkter. För att icke den invändningen skall kunna resas att högskolans styrelse kan tänkas visa mindre förståelse för de utanför högskolan stående institutionernas anslagsäskanden föreslås att ordförandena i dessa institutioners styrelser skola äga delta i behandlingen inom högskolestyrelsen av ärenden som röra deras institutioner samt att institutionsföreståndaren därvid skall vara föredragande.

För att kunna lösa de många och omfattande uppgifter av skiftande art som redan nu och enligt föreliggande förslag än mer i framtiden komma att åvila lantbrukshögskolans styrelse, bör denna enligt utredningen utökas från sju till nio ledamöter. Rektor samt den förut omnämnde överdirektören för försöksväsendet böra vara självskrivna ledamöter i styrelsen. Detta bör däremot i fortsättningen icke vara fallet med chefen för lantbruksstyrelsen. Övriga ledamöter, vilka skola utses av Kungl. Maj:t för en tid av fyra år, böra innefatta tre representanter för det praktiska jordbruket som företräda olika delar av landet samt en representant för Uppsala universitet. Styrelsens medlemmar böra för övrigt väljas så att styrelsen som helhet kommer att besitta goda insikter på olika områden av sitt arbetsfält.

Utredningen framhåller att det bör överlätas på styrelsen att själv närmare bestämma om sina arbetsformer. Den framlägger dock vissa förslag till riktlinjer härför. Enligt utredningen bör styrelsen för ärendenas beredning arbeta på två sektioner, den ena speciellt inriktad på försöksverksamheten och den andra på forskning och undervisning. Varje sektion skall bestå av fyra ledamöter. Ordförande skall icke vara medlem i någondera sektionerna. Någon beslutanderätt bör enligt utredningen icke tillkomma sektionerna men däremot böra brådskande ärenden kunna avgöras av rektor och överdirektören tillsammans med styrelsens ordförande eller annan ledamot, som därtill utsetts av styrelsen.

Innehavaren av den föreslagna befattningen som ekonomidirektör skall äga delta i styrelsens och styrelsesektionernas överläggningar, samt att därvid få sin mening antecknad till protokollet om beslutet icke överensstämmer med hans uppfattning.

Som föredragande inför styrelsen skola enligt utredningen fungera a) *ekonomidirektören* i sådana ekonomiska frågor, som falla inom hans verksamhetsområde, såsom budgetfrågor och byggnadsfrågor, b) *rektor* i fråga om forsknings- och undervisningsinstitutionernas angelägenheter samt ärenden från lärarrådet, c) *vederbörande föreståndare* beträffande försöksinstitutionernas ärenden, oberoende av om institutionen direkt ingår i högskolan eller är fristående men står under styrelsens överinseende, och d) *över-*

direktören för försöksväsendet i fråga om för försöksväsendet gemensamma angelägenheter såsom försöksgårdarnas försöksplaner ävensom ärenden från försöksrådet.

Enligt utredningens förmenande böra några särskilda uppgifter med avseende på försöksväsendet i framtiden icke åvila *rektor*. Han skall dock även i fortsättningen utåt företräda lantbrukshögskolan med statens lantbruksförsök, såvida styrelsen icke annat beslutar. I detta sammanhang understrykes vidare rent principiellt den stora betydelsen av att avlasta administrativa och kamerala arbetsuppgifter från forskare och försöksmän, vilkas utbildning och intresse har en helt annan inriktning och som därför nu måste ägna en opropotionerligt stor del av sin tid åt för dem främmande arbetsuppgifter. Ökade möjligheter att tillgodose detta önskemål menar utredningen komma att föreligga om den föreslagna ekonomidirektörsbefattningen inrättas.

Överdirektören för försöksväsendet skall enligt utredningens förslag ha till huvudsaklig uppgift att följa och ha en saklig översyn över den statliga och statsunderstödda försöksverksamheten samt de större forskningsarbeten av experimentell art, som bedrivs på jordbruksforskningens område och som helt eller delvis utföras med statsbidrag. Denna översyn skall enligt förslaget även omfatta den försöksverksamhet som bedrivs vid lantbrukshögskolans forskningsinstitutioner i den mån på förhand fastställda försöksplaner därvid följas. Utredningen vill med denna åtgärd söka motverka tendensen till splittring av försöksverksamheten, som samtidigt härigenom erhåller en högste målsman, som kan hävda försöksverksamhetens intressen och tillse att den beredes möjligheter att utveckla sig på ett tidsenligt och för jordbruket gagneligt sätt. Då överdirektören skall vara självskriven ledamot i styrelsen och dessutom självskriven ordförande i det av utredningen föreslagna försöksrådet och dess sektioner, tillföres styrelsen genom honom en kraft, som genom sitt dagliga arbete står i ständig kontakt med den samlade försöksverksamheten i landet och besitter en god och saklig överblick över denna.

Utredningen framhåller särskilt, att det icke är dess avsikt att överdirektören skall ta befattning med administrationen eller den fackliga verksamheten vid försöksinstitutionerna. Den dagliga ledningen härav skall fortfarande utövas av institutionernas föreståndare. Överdirektörens åligganden skall i förhållande till försöksinstitutionerna i huvudsak bestå i att tillse, att verksamheten vid dessa bedrivs i enlighet med föreskrivna arbetsprogram samt att onödigt dubbelarbete förhindras även i det dagliga arbetet. Hans verksamhet kan, understryker utredningen, i korthet sägas gå ut på att övervaka, att försöksverksamheten som samlad enhet med hänsyn till alla berörda faktorer arbetar så effektivt och rationellt som möjligt.

Den nye befattningshavaren bör enligt utredningens åsikt inta en självständig ställning gentemot rektor och liksom denne i sin ämbetsutövning lyda direkt under högskolans styrelse. Han skall överta dennes övervakningsskyldighet över lantbrukshögskolans försöksinstitutioner. Han bör vi-

dare enligt utredningen överta den av lantbruksstyrelsen hittills utövade inspektionen av statens trädgårdsförsök, Sveriges utsädesförening och Weibullsholms växtförädlingsanstalt samt ha rätt att närvara vid styrelsesammanträden vid de under högskolans överinseende stående institutionerna samt att därvid delta i överläggningarna men ej i besluten.

Beträffande de kompetenskrav som böra uppställas för nämnda befattningshavare anför utredningen följande.

Uppenbart är att här ifrågavarande befattning kommer att ställa stora krav på innehavaren icke minst av personlig art. Med hänsyn härtill synes det utredningen vanskligt att för befattningen uppställa bestämda kvalifikationer, som under alla förhållanden måste uppfyllas av dess innehavare. Enligt utredningens förmenande bör i stället ett ganska fritt spelrum finnas vid valet av innehavare till befattningen. Att befattningshavaren bör besitta god inblick i svenska jordbruksförhållanden och vara en god organisatör är dock uppenbart. Vetenskaplig skicklighet synes icke vara absolut nödvändig, men torde få anses vara en fördel. Mycket talar för lämpligheten att till befattningen utse en person, gärna en yngre man, med initiativkraft och starkt personligt intresse för uppgiften.

Reservation har på denna punkt avgivits av herrar Giöbel och Olsson, som hävda att det är nödvändigt att vederbörande besitter insikter i vetenskapens metoder och sätt att arbeta.

Utredningen föreslår vidare att överdirektören tillsättes av Kungl. Maj:t på förordnande på sex år i sänder samt placeras i lönegrad C 7 (Cp 12). Som kanslipersonal bör till överdirektörens förfogande ställas en byråsekreterare i lönegrad Eo 21 (Ce 24) och ett kanslibitråde i lönegrad Eo 7 (Ce 11).

Beträffande *upplysningsverksamheten på jordbrukets område* ifrågasättes huruvida icke jordbrukets upplysningsnämnd borde inordnas under lantbrukshögskolan och överdirektören för försöksväsendet och därvid ombildas till en byrå för upplysning och propaganda. Utredningen finner emellertid, att upplysningsnämnden på grund av sin verksamhet genom press, radio och film och på grund av att denna verksamhet även omfattar spridandet av rön från andra forskningsgrenar såsom veterinärmedicin och skogsforskning, torde vara så beroende av en central placering att ytterligare någon tids erfarenhet bör vinnas innan några förändringar i nämndens organisation företas. Nämnden, som nu sorterar under lantbruksstyrelsen, bör dock enligt utredningens förmenande i avvaktan på ytterligare erfarenheter ställas under överinseende av styrelsen för lantbrukshögskolan med statens lantbruksförsök.

Lärarrådets befattning med ärenden som röra försöksverksamheten synes i fortsättningen böra upphöra, påpekar utredningen, möjligen med undantag för sådana ärenden som avse tillsättandet vid försöksinstitutionerna av befattningar, för vilka vetenskaplig skicklighet kräves, eller med andra ord i allmänhet befattningar från och med 24 (27) lönegraden. Försöksinstitutionernas föreståndare synas vidare icke böra vara skyldiga närvara vid

lärarrådets sammanträden annat än när dylika ärenden eller andra frågor av gemensamt intresse skola behandlas, därvid de skola kallas av rektor. Ekonomidirektören bör ha rätt att delta i lärarrådets överläggningar samt att få sin avvikande mening antecknad till protokollet.

Utredningen föreslår att försöksinstitutionernas föreståndare tillsammans med institutionernas statsagronomer och laboratorer parallellt med lärarrådet skola bilda ett *försökskollegium* för behandling av gemensamma angelägenheter. Lantbrukshögskolans styrelse skall, efter förslag av kollegiet, utse en av dess ledamöter att för en tid av förslagsvis ett år i sänder vara dess ordförande. Utredningen framhåller att försökskollegiets uppgifter nödvändigtvis måste klart avgränsas från det föreslagna försöksrådets. Kollegiet skall endast vara ett organ för interna frågor inom försöksverksamheten vid Ultuna, och dess uppgifter böra därför inskränka sig till ärenden, som falla inom ramen för de årligen fastställda försöksplanerna för de inom försökskollegiet representerade försöksinstitutionerna. Det är med andra ord närmast avsett att vara ett tjänstemannamöte med försöksledarna. Föreståndarna för högskolans forsknings- och undervisningsinstitutioner skola enligt förslaget jämte försöksgårdsföreståndarna kunna adjungeras till kollegiet när ärenden berörande deras verksamhet behandlas och ordföranden finner deras närvaro erforderlig. Överdirektören och ekonomidirektören skola även ha rätt att delta i kollegiets överläggningar samt få avvikande meningar förda till protokollet. Det skall enligt utredningen åligga kollegiet, att till styrelsen avge dels förslag angående erforderliga förändringar i försöksverksamhetens bedrivande eller organisation vid högskolan, dels yttrande i befordringsärenden rörande assistenter vid berörda institutioner samt att utfärda tjänstgöringsbetyg för dessa.

För främjande av samarbetet mellan den inom olika organ bedrivna lantbruks- och trädgårdsförsöksverksamheten bör enligt utredningen vid lantbrukshögskolan inrättas ett *försöksråd*, indelat i tre sektioner nämligen en för jordbruk, en för trädgårdsodling och en för husdjursskötsel. Dessa sektioner skola fungera som arbetsutskott och förbereda ärendena till det samlade försöksrådets sammanträden. Smärre ärenden som endast beröra en sektionens verksamhetsområde böra kunna avgöras av denna, vilket enligt utredningen bör ankomma på ordföranden att bestämma. Lantbrukshögskolans nuvarande försöksnämnd och två försöksråd samt Alnarpsinstitutionens trädgårdsförsöksråd avses skola utgå ur respektive organisationer. Utredningen framhåller, att rådet i försöksfrågor bör bli ett rådgivande organ åt högskolans styrelse och i denna egenskap yttra sig över de av försöksinstitutionerna och försöksgårdarna uppgjorda försöksplanerna ävensom över de frågor i övrigt, som av styrelsen kunna hänskjutas till rådet. Överdirektören för försöksväsendet bör enligt utredningen vara självskriven ordförande i såväl rådet in pleno som i dess olika sektioner samt även svara för att rådets och sektionernas ärenden bli väl förberedda. Expediering av rådets ärenden samt protokollföring av dess sammanträden bör ombesörjas av överdirektörens kanslipersonal.

Vissa skäl synas enligt utredningen tala för inrättandet av jämväl en sektion för mejerihantering eller möjligen en gemensam sektion för husdjurskötsel och mejerihantering. Med hänsyn till att mejeriförsöksverksamheten för närvarande är föremål för särskild utredning har utredningen dock in-skränkt sig till ett allmänt uttalande om betydelsen av samråd mellan hus-djurs- och mejeriförsöksverksamhet.

Förutom ordföranden böra enligt förslaget följande personer ingå i för-söksrådet:

i sektionen för jordbruk: föreståndarna för statens jordbruks- och hus-djursförsök, försöksledaren för den statliga betesförsöksverksamheten, fö-reståndarna för växtskyddsanstalten, statens trädgårdsförsök, jordbrukstek-niska institutet och Sveriges utsädesförening, professorerna i agronomisk hydroteknik, allmän jordbrukslära och växtodlingslära vid lantbrukshög-skolan samt sju av Kungl. Maj:t på viss tid, förslagsvis tre år, utsedda le-damöter, därav en representant för försöksgårdarna, en för hushållnings-sällskapens lokala försöksverksamhet, fyra för det praktiska jordbruket, varav en för jordbrukets ekonomiska föreningsrörelse, och en för den in-dustriella tillverkningen av för jordbruket betydelsefulla produktionsmedel;

i sektionen för trädgårdssodling: föreståndarna för statens jordbruks- och trädgårdsförsök, växtskyddsanstalten och trädgårdsavdelningen av Alnarps-institutet samt tre av Kungl. Maj:t på viss tid, förslagsvis tre år, utsedda representanter för den praktiska trädgårdssodlingen företrädande olika in-tressen inom trädgårdssodlingen såsom fruktodling, odling under glas och frilandsodling; samt

i sektionen för husdjurskötsel: föreståndarna för statens jordbruks- och husdjursförsök, försöksledaren för den statliga betesförsöksverksamheten, föreståndaren för forskningskommittén för lantmannabyggnader, professo-rerna i husdjurens avels- och raslära och i husdjurens utfodring och skötsel vid lantbrukshögskolan samt sex av Kungl. Maj:t på viss tid förslagsvis tre år utsedda ledamöter, därav en representant för veterinärvetenskapen, en för jordbrukets mejerierorganisationer och fyra för det praktiska jordbruket.

Föreståndaren för statens centrala frökontrollanstalt, statsagronomerna (avdelningsföreståndarna) vid försöksinstitutioner, vilkas föreståndare ingå i försöksrådet, ävensom en representant för var och en av Weibullsholms växtförädlingsanstalt och institutet för husdjursförädling böra äga deltaga i försöksrådets och respektive sektioners överläggningar men ej i besluten. Samma rätt bör vidare tillkomma samtliga professorer vid lantbrukshög-skolan ävensom de ordinarie lärarna vid den högre trädgårdskursen vid Al-narpsinstitutet i den mån de icke äro ledamöter i rådet.

Utredningen föreslår vidare att även andra utomstående sakkunniga vid behov skola kunna av ordföranden kallas till rådets sammanträden.

För att försöksrådet skall kunna fylla sin uppgift finner utredningen det nödvändigt att det på ett så tidigt stadium att dess synpunkter kunna bli beaktade får ta del av försöksplanerna. Det påpekas vidare att institu-tionerna och försöksgårdarna på grund av budgetarbetet äro tvungna att redan mer än ett år före försöksårets början framlägga sina statförslag. Rådet bör därför enligt utredningen sammanträda och behandla försöks-planerna i mars året innan försöken skola utföras. Sedan försöksinstitu-tionernas stater blivit vederbörligen fastställda i början av påföljande år,

verkställas inom institutionerna en överarbetning av försöksplanerna med hänsyn till de erfarenheter som vunnits och de nya försöksspörsmål som kunna ha uppkommit under det senast avslutade försöksåret.

Lantbrukshögskolans kansli.

Såsom tidigare nämnts föreslår utredningen inrättandet av en befattning som *ekonomidirektör* vid lantbrukshögskolan. Ekonomidirektören skall enligt förslaget få till uppgift 1) att från rektor överta vissa göromål, framförallt förvaltningsärenden av ekonomisk art, 2) att utöva den kontroll av försöksgårdarnas ekonomi som nu åvilar Ultuna egendoms förvaltare, 3) att utöva tillsynen över högskolans lösa och fasta egendom, 4) att överta arbetet med lantbrukshögskolans årliga anslagsäskanden, 5) att från kamreren överta hans arbete med upphandlingsärenden och 6) med ekonomiska utredningar i viktigare frågor samt 7) att under rektor utöva chefskapet över kontors-, ekonomi- och arbetspersonalen. Vid uppsikten över försöksgårdarnas ekonomi och högskolans fasta och lösa egendom bör ekonomidirektören enligt förslaget biträdas av assistenten hos Ultuna egendoms förvaltare. Ekonomidirektören föreslås placerad i lönegrad A 30 (Ca 33).

Utredningen anser att sekreterartjänsten trots inrättandet av ekonomidirektörsbefattningen tills vidare bör kvarstå i nuvarande lönegrad A 26 (Ca 29). Den av lantbrukshögskolans styrelse vid flera tillfällen föreslagna uppflyttningen av kamrerarbefattningen från 22 (25) till 24 (27) lönegraden finner utredningen sig icke för närvarande kunna förorda. På denna punkt har reservation avgivits av herrar Olsson och Giöbel, vilka anse att kamrerarbefattningen, med hänsyn till omfattningen av det arbete som redan nu och än mer i framtiden kommer att åligga dess innehavare, bör uppflyttas i 24 (27) lönegraden. På grund av det ökade bokföringstekniska arbete som bl. a. genom införlivandet av vall- och mosskulturföreningen med högskolan kommer att påföras dess kamrerarexpedition föreslår utredningen inrättandet av en befattning som bokhållare i lönegrad Eo 17 (Ce 21).

Den årliga lönekostnaden för den av utredningen föreslagna personalökningen upptages till 47 100 kronor enligt 1947 års löneplaner, ortsgrupp 3 och 6 procent rörligt tillägg men med avdrag för nuvarande löner till bokhållaren och överdirektörens kanslibitråde, vilka beräknas skola överflyttas från vall- och mosskulturföreningen, vars löneutgifter för närvarande huvudsakligast bestridas med statsmedel.

Försöksverksamhetens inre organisation.

Jordbruksförsöksverksamheten.

Utredningen erinrar om att 1945 års riksdag i princip beslutat att *Svenska vall- och mosskulturföreningens* verksamhet skall inordnas i den statliga försöksverksamheten. Detta bör enligt utredningens uppfattning ske genom att verksamheten överföres till lantbrukshögskolan med statens lantbruksförsök. Dock bör föreningens studiegårdsverksamhet i Norrland i enlighet med norrlandskommitténs förslag i betänkande angående forsknings- och försöksverksamhet på jordbrukets område i Norrland (SOU 1946: 16) överföras till Norrlands institution för jordbruksforskning. Med avseende på den del av föreningens verksamhet, som föreslås överflyttad till lantbrukshögskolan med statens lantbruksförsök, har utredningen var för sig behandlat föreningens verksamhet på betesområdet och föreningens verksamhet i övrigt på mosskultur- och vallområdena. Föreningens uppgifter på de sistnämnda områdena böra enligt förslaget övertas av statens jordbruksförsök. Beträffande betesförsöksverksamheten föreliggande delade meningar inom utredningen om den lämpligaste organisationsformen. Fem av utredningens ledamöter anse att verksamheten bör hänföras till statens jordbruksförsök och där handhas av en särskild avdelning, under det att fyra ledamöter föreslå bildandet av en självständig betesförsöksinstitution, förslagsvis benämnd statens betesförsök, parallell med jordbruks- och husdjursförsöken. Det första alternativet (alternativ I) motiveras bl. a. med att betesproblemen icke böra skiljas från övriga växtodlingsproblem, främst vallodlingens, medan förespråkarna för det andra alternativet (alternativ II) bl. a. finna betesfrågorna vara av en sådan storleksordning att det för försöksverksamheten på detta område kräves en särskild institution. De senare påpeka att detta önskemål särskilt påkallas av betesproblemens särställning på gränsen mellan jordbruks- och husdjursförsök. Den omständigheten att jordbruksförsöksinstitutionen skulle få en sådan omfattning, att det skulle innebära betydande svårigheter för institutionsföreståndaren att överblicka och leda arbetet inom institutionen talar enligt deras mening även emot alternativ I.

Som bakgrund till vissa föreslagna lönegradsuppflyttningar m. m. har utredningen till diskussion upptagit frågan om *avlönings- och anställningsförhållanden m. m.* för försöksmännen. Den trycker därvid starkt på vikten av fullgod rekrytering till de ledande försöksbefattningarna samt på betydelsen av att forskar- och försöksmannabanan i ekonomiskt avseende göres så tillfredsställande, att den i konkurrens med andra verksamhetsområden kan dra till sig och kvarhålla för uppgiften lämpliga krafter.

Vid en organisation av jordbruks- och betesförsöksverksamheten enligt alternativ I har utredningen ansett följande fackavdelningar — förutom ett mindre kansli — böra finnas vid statens jordbruksförsök.

Allmänna avdelningar: för jordens torrläggning och bevattning; för jordbearbetning; för gödsling och kalkning; för växtodling jämte ogräsbekämpning.

Speciella avdelningar: för organogena jordar; för betesfrågor.

Hjälpavdelningar: botanisk avdelning med botaniskt-torvgeologiskt laboratorium; kemiskt laboratorium; för statistik och försöksteknik.

Avdelningarna böra enligt utredningen förestås av statsagronomer med undantag för botaniska avdelningen och kemiska laboratoriet, som böra förestås av en laborator resp. en förste kemist. En av statsagronomerna skall liksom för närvarande utses att med professors titel vara föreståndare för institutionen.

Utredningen hävdar att inrättandet av de allmänna avdelningarna för jordens torrläggning och bevattning samt för jordbearbetning tills vidare bör ställas på framtiden, och att försöksverksamhet inom dessa områden än så länge bör bedrivas vid lantbrukshögskolans institutioner för agronomisk hydroteknik respektive allmän jordbrukslära. Utredningen förordar därför, att dessa båda institutioner tillföras vissa personalförstärkningar för försöksverksamheten. På denna punkt har reservation till utredningens förslag avgivits av herr Karlsson som anser, att försöksverksamhet vad angår torrläggning och bevattning allt framgent bör förläggas till lantbrukshögskolans institution för agronomisk hydroteknik.

Med hänsyn till de organogena jordarnas stora utbredning och speciella odlingsbetingelser anser utredningen en särskild avdelning för försöksverksamhet på dessa jordar fortfarande vara påkallad. Härvid framhåller utredningen att arbetet inom denna avdelning bör omfatta såväl växtodlings- som gödslings- och kalkningsförsök på organogena jordar med undantag för betesvallar samt bedrivas i intimt samarbete med försöksverksamheten på mineraljordar.

Avdelningen för bete skall enligt förslaget ha till uppgift att arbeta med försöksfrågor rörande anläggning och underhåll av beten samt betesteknik och driftsekonomi samt att på detta område bedriva upplysnings- och rådgivningsverksamhet. Den botaniska avdelningen med det botanisk-torvgeologiska laboratoriet samt det kemiska laboratoriet föreslås av utredningen skola upprättas på grundval av motsvarande avdelningar inom nuvarande vall- och mosskulturföreningen. Förutom den utrustning, som kan övertas från vall och mosskulturföreningen skulle därvid enligt utredningen ett engångsanslag av 35 000 kronor respektive 28 000 kronor erfordras till laboratorie- och annan utrustning.

Beträffande den föreslagna avdelningen för statistik och försöksteknik har utredningen anfört bland annat följande.

Ledningen av avdelningen bör utövas av en specialutbildad person med hög vetenskaplig och praktisk kompetens ådagalagd genom framstående vetenskaplig skicklighet på försöksmatematikens område i förening med grundlig naturvetenskaplig utbildning på biologiens område. Då forskarna och

försöksmännen i allmänhet besitta vissa, stundom ganska goda insikter i försöksmatematiska frågor, torde det icke bli nödvändigt att de i alla spörsmål på hithörande områden hänvända sig till denne befattningshavare. Utredningen har i stället genom befattningens inrättande avsett att bereda forskarna och försöksmännen möjlighet att i större eller mera invecklade frågor kunna konsultera en på området sakkunnig befattningshavare med verkligt framstående kvalifikationer. Med befattningen bör förenas skyldighet att i den omfattning styrelsen så påfordrar meddela undervisning vid lantbrukshögskolan i statistik och försöksteknik. Med hänsyn till de kvalifikationer, som måste fordras för tjänsten, bör densamma inrättas som en statsagronombefattning och placeras i lönegrad A 28 (Ca 31).

Som biträde åt föreståndaren för avdelningen bör på det statistiska och försöksmatematiska området finnas inrättad en tjänst som assistent i lönegrad Eo 21 (Ce 24). För handhavandet av jordbruksekonomiska utredningar m. m. i samband med försöksverksamheten skall på avdelningen finnas placerad en assistent i lönegrad Eo 21 (Ce 24). Biträdespersonalen bör utgöras av två skriv- och kontorsbiträden.

Utredningen föreslår betydande personalförstärkningar för de olika avdelningarna inom jordbruksförsöken och lämnar för samtliga avdelningar fullständiga förslag till personalstater, innebärande en ökning av jordbruksförsökens personal från 23 befattningshavare till 56. I sistnämnda antal ingå 16 befattningshavare, som överflyttas från vall- och mosskulturföreningen. Föreningens nuvarande personal tänkes inplacerad huvudsakligast i avdelningarna för organogena jordar och bete samt i den botaniska avdelningen och i kemiska laboratoriet. Befattningen som kansliskrivare i lönegrad A 11 (Ca 15) vid jordbruksförsökens kansli föreslås fördd på övergångsstat och vid nuvarande befattningshavares avgång ändrad till en kanslibitträdestjänst i lönegrad A 7 (Ca 11). Dessutom föreslås en av föreningens vaktmästare placerad som vaktmästare vid jordbruksförsöken i lönegrad Eo 7 (Ce 11).

För nu nämnda avdelningar har utredningen uppställt följande förslag till personalorganisation.¹

Befattningshavare	Nuvarande org. antal	lönegrad ²	Utredn:s förslag antal	lönegrad	Anm.
Avd. för organogena jordar:					
Statsagronom	1	Ca 29	1	Ca 31	
Statskonsulenter . . .	1	9 733: —			Överflyttas från vall- och mosskulturföreningen
»	1	8 437: —	2	Ce 27	
Assistent	—	—	1	Ce 24	
»	Från annan avd.	—	1	Ce 19	Överflyttas från avd. för gödsling och kalkning
Kontorsbiträde	—	—	1	Cf 4—Ca 8	

¹ Lönegradsbeteckningarna äro i tablån angivna i enlighet med 1947 års avlöningsreglemente.

² För den personal som för närvarande avlönas av vall- och mosskulturföreningen men som av utredningen föreslås överflyttad till avdelningar inom statens jordbruksförsök har angivits årsavlöningen från föreningen 1/1 1947 efter avdrag för pensionsavgifter till statens pensionsanstalt.

Befattningshavare	Nuvarande org.		Utredns förslag		Anm.
	antal	lönegrad ¹	antal	lönegrad	
Laboratoriebiträde..	1	Cf 4	Till annan avd.		Överflyttas till botaniska avd.
Avd. för bete:					
Statsagronom	1	12 766:—	1	Ca 31	Överflyttas från vall- och mosskulturföreningen
Statskonsulenter ...	2	9 733:—	2	Ce 27	— » —
Förste assistent	1	8 437:—	1	Ce 27	— » —
Assistenten		—	2	Ce 24	
»	1	5 384:—	1	Ce 19	— » —
Kanslibitråde	1	5 231:—	1	Ce 11	— » —
Kontorsbiträde	1	4 135:—	1	Cf 4—Ca 8	— » —
Botanisk avd. med laboratorium:					
Laborator	1	8 437:—	1	Ca 29	— » —
Botanist	1	7 987:—	1	Ce 24	Befattningshavaren avgår från föreningen med pension mars 1948
Tekniskt biträde ...	1	4 406:—	1	Ce 11	Överflyttas från vall- och mosskulturföreningen
» » ...		—	1	Ce 8	
» » ...		Från annan avd.	1	Ce 8	Överflyttas från avd. för organogena jordar
Kemiskt laboratorium:					
Förste kemist	1	9 742:—	1	Ce 27	Överflyttas från vall- och mosskulturföreningen
Assistent		—	1	Ce 24	
»		—	1	Ce 19	
Laborant	1	5 995:—	1	Ce 19	— » —
Tekniskt biträde ...		—	1	Ce 11	
» » ...	1	Ce 9	1	Ce 9	
» » ...	1	4 135:—	1	Ce 8	— » —

Utredningen föreslår inrättandet av två nya slag av befattningar i lönegrad 24 (27) benämnda statskonsulenter och förste assistenter, varvid tjänstebeteckningen för de nuvarande förste assistenterna i lönegrad 21 (24) föreslås i fortsättningen omändrad till assistent. Statskonsulenterna avses huvudsakligast skola syssla med institutionernas utåtriktade rådgivnings- och upplysningsverksamhet. En överflyttning till hushållningssällskapen av den verksamhet av denna art, som hittills bedrivits av vall- och mosskulturföreningen, såsom föreslagits av 1943 års utredning angående vall- och mosskulturföreningens verksamhet har utredningen ej ansett sig kunna förorda.

¹ Se not 2 å sid. 16.

Utredningen har beräknat merkostnaderna för de föreslagna personalökningarna enligt av 1947 års riksdag godkända löneplaner i ortsgrupp 3 med 6 procent rörligt tillägg till 183 300 kronor, varvid avdrag gjorts för nuvarande löner till den personal inom vall- och mosskulturföreningen, som avses skola överflyttas till statens jordbruksförsök. Dessa bestridas nämligen för närvarande till största delen av statsmedel.

En organisation av jordbruks- och betesförsöksverksamheten enligt förenämnda *alternativ II* innebär, att avdelningen för bete och den botaniska avdelningen med det botaniskt-torvgeologiska laboratoriet utbrytas ur statens jordbruksförsök och tillsammans bilda statens betesförsök framhåller utredningen. Försöksledaren på avdelningen för bete bör vara föreståndare för institutionen och inneha professors ställning. Då denne försöksledare enligt alternativ I innehar statsagronoms tjänsteställning som av utredningen föreslås uppflyttad i lönegrad A 28 (Ca 31), blir löne merkostnaden för alternativ II lika med skillnaden i lön mellan lönegrad A 28 (Ca 31) och A 30 (Ca 33).

Jag torde i detta sammanhang få anmäla en framställning av styrelsen för lantbrukshögskolan om att agronomie doktor Enn Terasmäe från Estland finge förordnas som assistent i lönegrad Ce 22 vid högskolan med tjänstgöring tills vidare vid jordbruksförsöksanstalten. Beträffande Terasmäe lämnas bland annat följande upplysningar.

Terasmäe, som är född den 20 december 1899 i Estland, har under åren 1929—1936 varit anställd vid estniska mosskulturföreningens mosskulturinstitut i Tooma, de första två åren som assistent och förvaltare å försöksgården, under åren 1926—1928 som institutets vice föreståndare och från år 1928 som rektor vid mosskultur- och kulturtekniska skolan därstädes. Samtidigt med undervisningsarbetet har han fortsatt med försöksverksamhet. Under åren 1937—1939 har Terasmäe varit anställd dels som generalinspektör för lantbruksskolorna, dels ock som biträdande jordbruksminister. Under åren 1940—41 tjänstgjorde Terasmäe som föreståndare för mosskulturinstitutet vid Tooma samt från slutet av år 1941 till slutet av år 1944 vid lantbruksavdelningen i centralstyrelsen för lantbruket. Terasmäe har utgivit ett 30-tal avhandlingar, huvudsakligen på mosskulturens område. Från och med november 1944 har Terasmäe arbetat i Svenska mosskulturföreningen under föreståndarens ledning. Professor Otto Valle, Dickursby, Finland, har framhållit, att Terasmäe speciellt på mosskulturens område är en sällsynt kompetent försöksman och forskare. Han är initiativrik och i sitt arbete energisk och samvetsgrann samt pålitlig. Vidare har professor H. Osvald framhållit, att doktor Terasmäe tagit upp till behandling vetenskapligt intressanta och ur praktisk synpunkt mycket betydelsefulla problem och att hans resultat i hög grad bidragit till framsteg inom myrodlingen. Slutligen har fil. lic. G. Rappe framhållit, att det icke finnes någon svensk jordbruksforskare utanför svenska mosskulturföreningen och jordbruksförsöksanstaltens ram som har tillnärmelsevis så stora kvalifikationer för försöks- och forskningsverksamhet på torvmarks- och foderproduktionsområdet som vad fallet är med Terasmäe.

Husdjursförsöksverksamheten.

Försöksutredningen föreslår att statens husdjursförsök skall organiseras på tre avdelningar, varav en för nötkreatur och får, en för svin och en för fjäderfä.

Till institutionens kansli bör dessutom enligt utredningen vara knuten viss försökspersonal bl. a. för hästförsök. Viss försökspersonal skall vidare vara placerad vid Alnarp. Som hjälpavdelning bör ett kemiskt laboratorium med en avdelning för fysiologiska försök finnas inrättad för institutionens specialanalyser. Vidare föreslås att en respirationsanläggning för större djur uppföres enligt en ny vid institutionen utexperimenterad metod. Personalförteckningar ha uppgjorts för de olika avdelningarna, och beräkningar ha verkställts av avlöningskostnaderna för institutionens lönegradsplacerade personal enligt det framlagda organisationsförslaget. Merkostnaden belöper sig enligt utredningen till 124 600 kronor. Beträffande den föreslagna respirationsanläggningen samt det kemiska laboratoriet erfordras enligt utredningen engångsanslag på 80 000 kronor respektive 30 000 kronor vartill komma byggnadskostnader för lokaler till nämnda respirationsanläggning.

Enär lantbrukshögskolans kemiska analyslaboratorium till övervägande del betjänar försöksinstitutionerna finner sig utredningen föranlåten verkställa en utredning rörande dess resurser. Redan för närvarande och i än högre grad vid den utvidgade verksamhet som föreslås för försöksinstitutionerna anser utredningen en viss personalförstärkning erforderlig, liksom även ett engångsanslag för nyanskaffning och komplettering av laboratorieutrustningen. Lönekostnaderna för personalökningen har av utredningen beräknats till 42 200 kronor samt engångskostnaderna för laboratorieutrustning till 47 300 kronor.

Utredningen lämnar en sammanfattning av de ekonomiska konsekvenserna av sina förslag med avseende på statens lantbruksförsök och kemiska analyslaboratoriet. Enligt av 1947 års riksdag godkända löneplaner i ordsgrupp 3 och med 6 procent rörligt tillägg skulle de framlagda förslagen sammanlagt dra en årlig merkostnad av 413 500 kronor. I denna summa ingå icke nuvarande avlöningar till vall- och mosskulturföreningens personal eftersom dessa i huvudsak bestridas av statsmedel. Det beräknade engångsanslaget till laboratorieutrustning m. m. uppgår till 140 300 kronor. Härtill komma 80 000 kronor till förenämnda respirationsanläggning. Utredningen framhåller vidare, att den avstår från att söka ange de till följd av de framlagda förslagen uppkommande omkostnadsökningarna för berörda institutioner, enär den anser att härmed bör anstå tills institutionerna med ledning av statsmakternas beslut rörande de föreliggande förslagens genomförande kunna för Kungl. Maj:t framlägga beräkningar i denna del.

Personal- och ersättningsfrågor vid vall- och mosskulturföreningens förstatligande.

Utredningen har vidare till behandling upptagit vissa personal- och ersättningsfrågor, som sammanhånga med förstatligandet av vall- och mosskulturföreningens verksamhet.

Såsom av det föregående framgår avser utredningen att 18 av de nyinrättade befattningarna, därav två vid lantbrukshögskolans kansli och 16 vid statens jordbruksförsök, skola besättas med tjänstemän, som överföras från vall- och mosskulturföreningen. Härvid förutsättes, att dessa befattningar icke ledigförklaras i vanlig ordning, utan att vederbörande endast inkommer med en förklaring, att han önskar erhålla den avsedda befattningen. Utredningen framhåller därvid, att ingen tjänsteman bör löneplaceras så, att övergången för honom skulle medföra en sänkt nettolön. Vidare bör föreningens befattningshavare i pensionshänseende få tillgodoräkna sig hela sin anställningstid hos föreningen.

Utredningens förslag innebär ingen placering av föreningens föreståndare, licentiat Rappe, som tillika är föreståndare för föreningens mossavdelning. Då befattningen som statsagronom vid jordbruksförsökens avdelning för organogena jordar redan är besatt samt Rappe förklarat sig icke önska ifrågakomma för den av norrlandskommittén föreslagna befattningen som studiegårdsföreståndare förordar utredningen att han förtidspensioneras. Rappe har till utredningen framfört en önskan att erhålla ett årligt fixerat anslag för att såsom en särskild arbetsuppgift utföra forsknings- och försöksverksamhet i avseende på det årsrytmiska förloppet av tillväxten på vallar. Utredningen har dock icke funnit tillräckliga skäl påvisade för detta förslags förverkligande men framhåller samtidigt att det uppenbarligen står Rappe fritt att fortsätta detta arbete med stöd av de forskningsanslag från stat eller enskilda som i vanlig ordning kunna ställas till hans disposition.

Styrelsen för vall- och mosskulturföreningen har inför utredningen hävdad, att ersättning vid ett förstatligande borde utgå till föreningen för vissa av dess tillgångar. Då styrelsen sammankopplat denna ersättningsfråga med planer på en fortsatt existens av föreningen i någon form även efter ett förstatligande av dess nuvarande verksamhet har den av utredningen uppmanats inkomma med förslag till verksamhetsområde och stadgar för en ombildad förening samt ekonomisk plan för en sådan verksamhet. Därvid har föreningen preciserat sina ersättningsanspråk till 108 000 kronor för den av föreningen uppförda laboratoriebyggnaden vid Ultuna samt 92 000 kronor för inventarier eller tillsammans 200 000 kronor. Med hänsyn till de villkor, varunder föreningen erhöll lotterimedel för uppförande av institutionsbyggnaden, kan föreningen enligt utredningen däremot för denna byggnad icke påräkna någon ersättning. Utredningen förordar efter ingående överväganden att föreningen vid förstatligandet av dess verksam-

het tillerkännes en ersättning motsvarande det uppskattade värdet å laboratoriebyggnaden eller 108 000 kronor i ett för allt, under förutsättning att några anspråk icke göras på att staten skall överta några föreningen åliggande förpliktelser eller skyldigheter eller föreningen eljest beviljas några särskilda förmåner. Däremot bör någon ersättning för föreningens inventarier icke utbetalas. Vidare framhålles, att föreningen betonat angelägenheten av att de publikationsmöjligheter som föreningens nuvarande kvartalsskrift erbjuder, även i fortsättningen ställes till försöksverksamhetens förfogande. Utredningen anser, att denna fråga lämpligen bör upptagas till prövning av jordbrukets upplysningsnämnd.

Lokalbehov och försöksresurser vid Ultuna.

Sedan utredningen lämnat en redogörelse för tidigare beslut rörande försöksinstitutionernas lokalbehov vid Ultuna, framhåller den att nuvarande provisorium med förläggning av statens jordbruksförsök till Experimentalfältet snarast bör upphöra samt att institutionen från början bör få tillräckliga och ändamålsenliga lokaler vid Ultuna. Utredningen föreslår att institutionen får ta i anspråk vall- och mosskulturföreningens nuvarande byggnader, som dock måste om- och tillbyggas för att räcka till. Även husdjursförsökens lokalfrågor böra ordnas. Därvid torde bästa lösningen enligt utredningen vara, att en helt ny byggnad uppföres för institutionen. Utredningen har låtit uppgöra skissritningar till de olika byggnadsförslagen samt kostnadsberäknat desamma till 1 932 000 kronor.

Utredningen har företagit en undersökning av försöksresurserna vid Ultuna och framhåller därvid, att skötseln av egendomen redan nu i rätt hög grad påverkas av de fältförsök, som utföras där. Detta måste bli än mer märkbart vid en förflyttning av statens jordbruksförsök till Ultuna. Utredningen föreslår att denna institution under början av sin verksamhet vid Ultuna, får disponera 8—10 ha jord och att allt eftersom verksamheten därstädes kommer igång större areal, förslagsvis upp till ungefär det dubbla, ställes till dess förfogande. Institutionen disponerar för närvarande vid Experimentalfältet över ett jordbruk om 14 ha. Med hänsyn till nödvändigheten för Ultuna lantbruksskola att ha tillgång till ett fullt rationellt bedrivit jordbruk samt till den betydelse detta också måste anses ha för den högre lantbruksundervisningen, är utredningen tveksam, huruvida statens jordbruksförsök bör få disponera mer försöksjord vid Ultuna, då detta skulle försvåra driften på egendomen. Dessutom ha de vid Ultuna belägna institutionerna statens maskinprovningar och jordbrukstekniska institutet för sin verksamhet behov av någorlunda stora och regelbundna fält. Detta förutsätter, framhålles vidare, att institutionens ytterligare behov av försöksjord tillgodoses på annat sätt, exempelvis genom ett system av fasta försöksfält förlagda till privata egendomar i trakten eller genom att ytterligare jord inköpes till Ultuna egendom. En tredje möjlighet är att behovet tillgodoses vid ett framtida inrättande av en försöksgård för Mälars- och Hjälmarsbygd.

Med avseende på betesförsöken framhåller utredningen, att sådana försök utförts av vall- och mosskulturforeningen på bl. a. den arrenderade fastigheten Lilla Sunnersta, som sambrukas med det angränsande, likaledes arrenderade torpet Svja. Då foreningen tänker behålla dessa fastigheter måste den statliga betesförsöksverksamheten erhålla andra försöksmöjligheter, vilket kan ske antingen i samband med ett inrättande av en försöksgård för Mälar- och Hjälmbygdens eller genom ett långtidskontrakt med någon lämplig egendom.

Försöksledarmötet.

Utredningen framhåller, att det nuvarande försöksledarmötet enligt dess uppfattning bör utvecklas så, att det i högre grad än för närvarande kan tjäna som ett organ för samarbete mellan hushållningssällskapen och statens jordbruksförsök. Mötet skall utforma planerna för de lokala försöken och angiva riktlinjer för markkarteringens bedrivande men även yttra sig i andra frågor av betydelse för den lokala försöksverksamheten. Utredningen anser emellertid en förutsättning härför vara, att försöksledarmötet får en fastare organisation samt föreslår, att det skall bestå av hushållningssällskapens försöksledare, en från varje sällskap, föreståndarna och statsagronomerna vid statens jordbruksförsök samt professorerna i allmän jordbrukslära och växtodlingslära vid lantbrukshögskolan ävensom överdirektören för försöksväsendet. Den sistnämnde bör enligt förslaget fungera som ordförande. Dessutom anser utredningen att mötet bör äga rätt att i den omfattning mötets ordförande finner lämpligt med sig adjungera försöksgårdsföreståndarna, försöksledarna vid de fasta försöksstationerna samt företrädare för växtförädlingsanstalter och andra forsknings- och försöksinstitutioner på jordbrukets område. Då antalet deltagare i mötet sålunda skulle komma att uppgå till omkring ett 40-tal personer, torde det vara nödvändigt påpekar utredningen, att fördela arbetet på ett antal utskott för exempelvis gödslingsförsök, sortförsök, markkartering m. m.

Utredningen framhåller slutligen, att eftersom mötet av kostnadsskäl knappast torde kunna samlas mer än en gång årligen, det torde vara nödvändigt att utse ett arbetsutskott om fyra å fem ledamöter, förslagsvis benämnt »Kommittén för hushållningssällskapens lokala försöksverksamhet» med uppgift att bereda de ärenden, som skola behandlas vid mötet samt i förekommande fall expediera av mötet fattade beslut. Även i arbetsutskottet bör överdirektören för försöksväsendet vara självskriven ledamot.

Särskilda yttranden.

Förutom de av utredningens olika ledamöter på speciella punkter avgivna reservationerna framhålla herrar Carlström och Eriksson att utredningens förslag icke motsvarar den i direktiven uttalade förmodan att besparingar genom en förenkling av försöksväsendets organisation skulle kun-

na göras. Reservanterna påpeka att det föreliggande förslaget fått en betydligt vidare ram än vad som kan anknytas till direktiven men framhålla samtidigt att de icke ha något att erinra mot grundlinjerna i utredningens förslag och mena att det torde ankomma på Kungl. Maj:t att vid sitt ställningstagande till förslaget pröva i vad mån detsamma kan anses innebära vad som är oundgängligen nödvändigt med hänsyn till försöksverksamhetens effektivitet och lämpliga organisation.

Herr Karlsson ifrågasätter huruvida icke lantbruksakademien borde närmare anknytas till lantbrukshögskolan i samband med att dess lokalfråga löses, vilket är synnerligen aktuellt. Om akademien flyttades till Ultuna skulle bland annat dess värdefulla bibliotek på ett helt annat sätt kunna bli tillgängligt för forskare och studerande.

Norrlandskommitténs förslag till organisation av vall- och mosskulturföreningens studiegårdsverksamhet.

Jag torde i detta sammanhang få anmäla ett av norrlandskommittén i betänkande angående forsknings- och försöksverksamheten på jordbrukets område i Norrland (SOU 1946: 16) framlagt förslag till organisation av den av vall- och mosskulturföreningen bedrivna studiegårdsverksamheten i Norrland. Försöksutredningen har som förut antytts föreslagit, att denna verksamhet i enlighet med detta förslag överföres på den av norrlandskommittén i förenämnda betänkande föreslagna centrala forskningsinstitutionen och underställes den blivande styrelsen för denna institution.

I anslutning härtill framhåller norrlandskommittén bland annat att studiegårdarna äro 26 till antalet varav 12 jordbruksenheter med stödskog, 8 utan sådan skog samt 6 arbetarsmåbruk. De äro spridda över de fyra nordligaste länen. Föreningen åtnjuter statsbidrag för verksamheten vid de 12 förstnämnda gårdarna. Vid studiegårdarna är hela lantbrukshållningen inklusive skogsbruk föremål för studier från agronomiskt och skogligt utbildade fackmäns sida för utrönande av olika möjligheter att förbättra räntabiliteten genom utnyttjande av jordbruksforskningens landvinningar. Det har varit avsikten, att studiegårdarna även skulle utvecklas till ledande jordbruksföretag till gagn för jordbrukets utveckling i olika bygder i Norrland framhåller kommittén. Föreningens ledning av verksamheten vid gårdarna grundar sig på skriftliga avtal mellan denna och de ursprungliga ägarna. Däri har bland annat överenskommits att gårdens lantbrukshållning skall utvecklas i sådan riktning, att dess olika grenar få ett inbördes förhållande, som möjliggör största möjliga nettoavkastning. Den rådgivande verksamheten förmedlas i första hand av föreståndaren och två anställda driftsledare.

Kommittén framhåller vidare, att som grundval för denna rådgivning ligga dagliga redovisningar, iakttagelser och anteckningar, vilka jordägaren enligt kontraktet åtar sig. Ersättning till jordägaren utgår med olika belopp

för de tre olika kategorier av jordbruk som äro medtagna, nämligen med 1 000, 650 och 350 kronor respektive. Föreningens utgifter för verksamheten utgjordes kalenderåret 1944 av i runt tal 51 000 kronor, varav 31 000 kronor bestreds av statsbidrag och 20 000 kronor av Wenner-Grenska samfundet. Det senare anslaget torde enligt kommittén icke kunna påräknas i fortsättningen.

Kommittén föreslår att studiegårdsverksamheten även sedan den underställts den föreslagna styrelsen för den centrala forskningsinstitutionen i Norrland liksom för närvarande skall företrädas av en föreståndare och två driftsledare. Föreståndaren bör dock i motsats till för närvarande vara heltidsanställd och förutom sin verksamhet vid studiegårdarna representera den jordbruksekonomiska sakkunskapen vid nämnda institution. Han bör enligt kommittén placeras i lönegrad Eo 24 (Ce 27) medan driftsledarna böra erhålla arvoden med 7 750 kronor vardera. Kommittén beräknar kostnaderna för studiegårdsverksamheten enligt det framlagda förslaget till i runt tal 60 000 kronor om året.

Yttrandena över försöksutredningens förslag till försöksväsendets organisation.

Allmänna riktlinjer för försöksverksamhetens organisation.

Yttrandena över de delar av försöksutredningens betänkande som här upptagits till behandling gå på ett par punkter ganska starkt isär. I synnerhet gäller detta frågan om de allmänna principerna för försöksväsendets organisation samt formerna för den av Svenska vall- och mosskulturföreningen bedrivna betesförsöksverksamhetens inordnande i det statliga försöksväsendet. Om behovet av en omorganisation av försöksverksamhetens ledning synas dock de flesta remissinstanserna vara tämligen eniga.

Med avseende på de allmänna principerna för försöksverksamhetens organisation anför *lantbruksstyrelsen*, att utredningen synes ha funnit att dubbelarbete inom försöksverksamheten hittills i stort sett kunnat undvikas, trots att olika institutioner varit sysselsatta med denna verksamhet. Styrelsen säger sig också förmena, att det efter inordnandet av Svenska vall- och mosskulturföreningens verksamhet i den statliga försöksverksamheten, finnes än mindre anledning befara, att något dubbelarbete skall förekomma inom statliga eller statsunderstödda institutioner. Styrelsen anser därför icke några vittgående åtgärder vara nödvändiga för att förhindra dubbelarbete. Då försöksverksamheten är i beroende av att stå i nära kontakt med de lokala förhållandena bör den icke i onödan centraliseras framhåller styrelsen och anför fortsättningsvis följande.

Enligt *lantbruksstyrelsens* mening har försöksutredningen lagt för stor vikt vid den centrala organisationen och till *lantbrukshögskolans* verksamhetsområde hänfört uppgifter, som onödigtvis komma att tynga dess förvaltning. Då högskolans främsta uppgift måste vara att bedriva forsknings-

och undervisningsverksamhet, bör den ej belastas med uppgifter, som kunna fullgöras i annan ordning. Det samband, som nu genom högskolan råder mellan forskning, högre undervisning och försöksverksamhet synes väl böra bestå, men en utvidgning av högskolans uppgifter härutinnan framstår som mindre välbetänkt. Skulle så ske, torde det snart nog komma att visa sig nödvändigt att skilja verksamhetsuppgifterna åt. Den av utredningen föreslagna organisationsformen synes innebära fröet till en dylik framtida uppdelning. Redan det föreslagna nya namnet: »Kungl. Lantbrukshögskolan med Statens Lantbruksförsök», torde ur denna synpunkt vara olämpligt. Dessutom är det långt och tungt, varför det synes lantbruksstyrelsen ändamålsenligt att bibehålla benämningen Kungl. Lantbrukshögskolan, vilket namn veterligt ej föranlett missförstånd eller varit till olägenhet, trots att jordbruks- och husdjursförsöksanstalterna varit inordnade i högskolan under en följd av år.

Styrelsen anför sammanfattningsvis, att den anser att utredningens förslag om den högre undervisningens och försöksverksamhetens ledning innebär både en överorganisation och en dualism som icke blir ändamålsenlig.

Statskontoret framhåller, att det i utredningens direktiv uttalades den förmodan, att besparingar skulle kunna göras och kostnaderna för försöksverksamheten begränsas genom en förenkling av den nuvarande organisationen, men att utredningen i stället föreslagit åtgärder som dra avsevärda ytterligare kostnader. I anslutning till den av riksdagsmännen Carlström i Sävsjö och Eriksson i Ljusdal avgivna reservationen vill statskontoret ifrågasätta, om icke Kungl. Maj:ts ställningstagande till utredningens förslag borde, i syfte att få till stånd den åsyftade rationaliseringen av verksamheten, föregås av en organisationsteknisk undersökning t. ex. genom statens organisationsnämnd.

Lantbruksakademien som anser att försöksverksamheten bör skiljas från forskningen vid lantbrukshögskolan, anför i denna fråga bland annat följande.

Försöksverksamhetens i mera utpräglad grad målriktade och av jordbrukets aktuella problem direkt beroende forskningsarbete samt den nära anknytningen i övrigt till det praktiska jordbruket ger denna enligt akademiens mening en helt annan karaktär än den inom respektive ämnesområden mera fria och av dagens frågor icke nödvändigtvis påverkade forskningen, som skall bedrivas vid högskolan. Dessutom har ju denna som en andra huvuduppgift att meddela högre lantbruksundervisning. Högskolans verksamhet blir på så sätt mera enhetlig och samlad. Inom jordbrukets försöksverksamhet finner man däremot, om samtliga grenar av densamma beaktas, ett flertal såväl lokalt som med hänsyn till uppgifter och arbetsmetoder vitt skilda organ. Detta gör, att enbart försöksverksamheten kräver en mycket omfattande organisationsapparat. Olikheterna i nu berörda avseende mellan försöksverksamheten å ena sidan och lantbrukshögskolans forskning och undervisning å andra sidan anser akademien vara så betydande, att försöksverksamhetens organiserande såsom en i förhållande till högskolan helt friställd anstalt i princip måste förordas. Visserligen synes samorganiserandet av försöksverksamheten med lantbrukshögskolan redan ha avancerat så långt genom ordnande av gemensamma hjälpavdelningar och gemensamma byggnader, att försöksverksamheten icke utan viss svårighet kan göras till en självständig anstalt. Dock anser akademien med hänsyn till

den starka utveckling av försöksväsendet, som måste förutses, att försöksverksamhetens särskiljande från lantbrukshögskolan innebär den bästa lösningen.

Akademien framhåller vidare, att samarbete i önskvärd omfattning mellan befattningshavare inom olika verksamhetsområden icke torde kunna helt säkerställas på organisatorisk väg utan i stor utsträckning torde bli beroende av vederbörandes villighet härtill, varför det bör genomföras på frivillighetens väg genom personliga relationer. Samma uttalande göres av *jordbrukets forskningsråd*, som dock tillägger, att utredningens förslag, även om ett särskiljande av försöksverksamheten från forskningen och den högre undervisningen synes medföra den bästa organisationsformen, dock innebär en avsevärd förbättring i jämförelse med nuvarande förhållanden.

Reservation till lantbruksakademiens yttrande har på denna punkt avgivits av herrar Nilsson, Linnér, von Bergen, Flodkvist, Svanberg, Brahmer, Barthel och Sjögren. I reservationen framhålles bland annat, att erfarenheterna från lantbrukshögskolans hittillsvarande verksamhet visar, att de principer som utredningen lagt till grund för sina förslag äro riktiga. Lantbruksakademien har enligt reservanterna icke framlagt några bärande skäl för sin uppfattning, att försöksverksamhetens särskiljande från lantbrukshögskolan skulle innebära den bästa lösningen. En i huvudsak likalydande reservation har av herr Nilsson ingivits i anslutning till forskningsrådets yttrande.

Statens livsmedelskommission anför, att den anser frågan om dubbelarbete vara av väsentlig betydelse som utgångspunkt för en sådan planering av försöksverksamhetens organisation att tillgängliga resurser skola komma till rationell användning. Kommissionen framhåller, att en något utförligare diskussion om dubbelarbetets omfattning och innebörd skulle ha bidragit till större klarhet beträffande de befogenheter, som böra tillkomma den av utredningen föreslagna överdirektören för försöksväsendet. Häri-genom hade måhända en bakgrund för mera allsidiga motiveringar till utredningens förslag om att vissa institutioner skola ställas under högskolans överinseende kunnat erhållas. Med avseende på utredningens förslag om en samordning av forsknings- och försöksverksamhet under lantbrukshögskolans styrelse understryker kommissionen vad utredningen på denna punkt anfört samt tillstyrker dess förslag.

Lantbrukshögskolans styrelse, som i huvudsak instämmer i yttrande avgivet av högskolans lärarråd, understryker betydelsen både för forskning, högre undervisning och försöksverksamhet av en nära samordning dem emellan.

I sin skrivelse till högskolans styrelse tillstyrker lärarrådet den av utredningen framlagda allmänna organisationsplanen för försöksverksamheten. I lärarrådets yttrande instämmer även *lantbrukshögskolans försöksnämnd*. Till lärarrådets yttrande i denna del har reservation avgivits av *professor Osvald*, som därvid framhåller, att ett genomförande av utredningens organisationsförslag skulle innebära ett allvarligt hot mot jordbruksforskning-

ens frihet och därför på det bestämdaste avstyrker förslaget. Den föreslagna organisationen skulle enligt reservanten ytterligare komplicera planläggningen och betunga forskarna med en mängd expeditjonsarbete. Skulle försöksverksamheten vara så intimt beroende av forskning och högre undervisning som sägs så kan den anslutas direkt till respektive forskningsinstitutioner vid högskolan, framhålles i reservationen.

Styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut anför i avslutning till utredningens förslag till samorganisation av forskning och högre undervisning samt försöksverksamhet i huvudsak följande.

Utredningen har själv funnit den föreslagna anordningen vara på gott och ont, men likväl synes den ha ansett sig böra framhålla fördelarna så mycket som möjligt. Härvid har utredningen först och främst förbisett, att det erforderliga samarbetet mellan forsknings- och försöksverksamhet i de flesta fall erhålles blott de berörda institutionerna ha s. k. geografisk kontakt. De kunna utan vidare tillhöra olika organisatoriska enheter. Utredningen har vidare förbisett, att jordbrukets forskningsråd tillkommit för att säkerställa de nämnda fördelarna. Utredningen framhåller även, att inrättandet av en fristående försöksorganisation synes utredningen ofrånkomligen medföra ökade såväl anskaffnings- som driftkostnader. Skola försöksinstitutionerna kunna uträtta något gediget arbete, måste de under alla omständigheter ha en fullgod utrustning och kunna icke nöja sig med »gemensamma materiella resurser» eller att dela laboratorier med högskolan. Stödjande sig på felaktiga premisser föreslår utredningen således en otymplig organisation, där varken forskning eller försöksverksamhet få komma till sin rätt, utan båda måste bli lidande.

Styrelsen framhåller vidare, att utredningen, efter att ha konstaterat att det onödiga dubbelarbetet icke varit av större betydelse, byggt upp ett förslag till omorganisation just med tanke på att dubbelarbete skall undvikas. Styrelsen påpekar i detta sammanhang, att ett dubbelarbete icke alltid kan anses förkastligt utan att det ofta ger en värdefull kontroll av redan vunna resultat. Styrelsen anför vidare, att en alltför långt gående centralisering av hela jordbruksförsöksverksamheten skulle vara till men för dess effektivitet i synnerhet om den skulle medföra ett onaturligt sammankopplande av försöksverksamheten med lantbrukshögskolan.

Styrelsen påpekar dessutom, att konsekvensen av utredningens uttalande om det nära sambandet mellan å ena sidan högre undervisning och forskning, å andra sidan försöksverksamhet borde vara att mejeri- och trädgårdsförsöksverksamheten föreslås samordnad med den vid institutet bedrivna högre undervisningen och forskningen på dessa områden. Styrelsen anför som sammanfattande omdöme, att utredningens förslag går ut på ett tvångsmässigt sammanförande inom samma organisatoriska ram av verksamhetsgrenar, som hittills varit självständiga, vilket säkerligen skulle komma att verka störande och hämmande på arbetet vid de förut fria institutionerna.

Styrelsen för statens växtskyddsanstalt ställer sig synnerligen betänksam gentemot den av utredningen föreslagna organisatoriska uppläggnings av försöksverksamheten, både därför att den medför ökade kostnader och där-

för att försöksapparaten tvärtemot givna direktiv i realiteten blir mera invecklad och tungrodd än vad den för närvarande är.

Statens forskningskommitté för lantmannabyggnader framhåller, att all försöksverksamhet enligt dess mening bör sammanföras till en central fristående styrelse för försöksverksamhet enär den föreslagna organisationen skulle bli alltför omfattande för att lämpligen kunna skötas av en styrelse. Samtliga institutioner, även de som främst syssla med provningsverksamhet, böra enligt kommittén anslutas till denna centrala organisation som även bör etablera samverkan med skogliga och veterinära institutioner. Sambandet mellan grundforskning och målforskning behöver enligt kommitténs uppfattning inte organiseras då den senare använder den förras resultat vid sitt arbete och målforskaren alltså tvingas att hålla kontakt med grundforskningen.

En fristående styrelse för försöksverksamheten föreslås även av bland andra *lantbruksakademien, jordbrukets forskningsråd, statens växtskyddsanstalt, 1946 års trädgårdsundervisningskommitté, hushållningssällskapens förvaltningsutskott i Stockholms län och stad och Västerbottens län samt Gödsel- och kalkindustriernas samarbetsdelegation*. I detta sammanhang må nämnas att den sistnämnda organisationen i sitt yttrande framlagt ett omfattande förslag till försöksväsendets organisation.

Norrlandskommittén erinrar, att den i sitt betänkande angående forsknings- och försöksverksamheten på jordbrukets område i Norrland föreslagit en väsentligt utvidgad försöksverksamhet där och påpekar, att en utbyggnad av den centrala organisationen icke minskar behovet av en utvidgning av den lokala försöksverksamheten. Kommittén ställer sig vidare tveksam till förslaget att lantbrukshögskolans styrelse skall handha ledningen av all försöksverksamhet i landet och varnar för en alltför stark centralisering, som kan lägga en hämsko på de lokala initiativen. Även *föreståndaren för försöksavdelningen vid veterinärinrättningen i Skara* påpekar, att den centrala organisationen inte bör få skymma den lokala försöksverksamhetens behov.

Bland yttranden som tillstyrka utredningens förslag i denna del må nämnas yttranden från *täckdikningsförsöksnämnden, ett flertal hushållningssällskaps förvaltningsutskott, Sveriges lantbruksförbund och Riksförbundet landsbygdens folk*.

Mot den av utredningen föreslagna namnändringen ha erinringar framförts av bland andra *lantbruksstyrelsen, statskontoret, lantbrukshögskolans lärarråd, hushållningssällskapens förvaltningsutskott i Södermanlands- och södra Kalmar län* vilka samtliga anse det nya namnet tungt och namnändringen onödig. *Sveriges agronom- och lantbrukslärareförbund, Sveriges lantbruksförbund och Riksförbundet landsbygdens folk* föreslå benämningen *lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök*.

Beträffande utredningens förslag att ett antal försöksinstitutioner skola i vissa hänseenden underställas styrelsen för lantbrukshögskolan, anför *lantbruksstyrelsen* i huvudsak följande.

Lantbruksstyrelsen kan ej heller dela utredningens uppfattning, att trädgårdsförsöken skola brytas ut från Alnarpsinstitutet och hänföras till lantbrukshögskolan. Sambandet med Alnarpsinstitutet är påtagligt med hittillsvarande förläggning och måste väga tungt i jämförelse med det mindre samband, som i något fall kan råda med jordbruksförsöken. Även om ett försökstekniskt samarbete bör äga rum mellan trädgårds- och jordbruksförsöken, synes det olämpligt att fördenskull pålägga högskolan en ny förvaltningsuppgift, för vilken den ej är särskilt lämpad. Lantbruksstyrelsen finner det ur samma synpunkt olyckligt att göra styrelsen för lantbrukshögskolan till mellaninstans i anslagsfrågor i fråga om såväl trädgårdsförsöken som växtskyddsanstalten, Sveriges utsädesförening och Weibullsholms växtförädlingsanstalt. Med undantag för statens växtskyddsanstalt är lantbruksstyrelsen mellaninstans i anslagsfrågor för de nyssnämnda institutionerna, vilket styrelsen finner vara en naturlig uppgift för ett administrativt verk av lantbruksstyrelsens karaktär. Lantbruksstyrelsen håller även före, att det vore lämpligt att inordna statens växtskyddsanstalt på enahanda sätt. Med den kontakt, som lantbruksstyrelsen måste anses äga med det praktiska jordbruket och som efter omorganisationen väl kommer att ytterligare förstärkas, bör lantbruksstyrelsen äga de bästa förutsättningarna att i mellaninstans behandla vederbörande anslagsfrågor. De avlöningsspörsmål, som ofta förekomma i samband med dessa anslagsfrågor, torde också kunna behandlas mera enhetligt av ett administrativt verk än av högskolestyrelsen. Ej heller synes högskolestyrelsen rymma sådan sakkunskap, som skulle göra den mera lämpad än lantbruksstyrelsen att fastställa de årliga försöksplanerna för statens mejeriförsök.

Styrelsen påpekar vidare att den föreslagna centraliseringen i flera fall avkopplar starka lokala intressen och avstyrker förslaget i denna del.

Lantbrukshögskolans styrelse anför att den hyser vissa betänkligheter mot att så som utredningen föreslagit vara mellaninstans i anslagsfrågor men vill inte avstyrka förslaget. I *lärrådets* yttrande, i vilket högskolans styrelse instämmer, föreslås att statens forskningskommitté för lantmannabyggnaders ställning till lantbrukshögskolan ytterligare utredes.

Efter att ha redogjort för utredningens förslag i denna del anför *lantbruksakademien* bland annat följande.

Gentemot ett förslag i sådan riktning hyser akademien starka betänkligheter. Ifrågavarande styrelse skulle sålunda, som utredningen framhåller, verkställa en intresseavvägning mellan olika forsknings- och försöksinstitutioners krav på resurser med hänsynstagande till lantbrukets behov vid olika tidpunkter. Utredningen är medveten om, att detta skulle ställa stora krav på styrelsen och förutsätter stor saklig kompetens hos densamma. Akademien anser dock, att en enligt utredningens förslag sammansatt styrelse i sistnämnda avseende icke kan fylla måttet eller i de olika sakfrågor, som skulle behandlas, vara mera sakkunnig än respektive institutioners styrelser. Akademien finner det icke heller principiellt riktigt, att anslagsäskanden för en institution underställas styrelsen för en annan institution. Någon förändring i berörda avseenden skulle givetvis icke inträda genom tillkomsten av en särskild styrelse för försöksverksamheten i samband med en frigörelse av denna från lantbrukshögskolan i överensstämmelse med akademiens förslag. Behandlingen av anslagsäskanden från de olika forsknings- och försöksinstitutionerna bör enligt akademiens mening ske inom en högre central administrativ instans, som gentemot samtliga ifrågavarande anstalter är helt frisläende.

Liknande synpunkter framföras av bland andra *jordbrukets forskningsråd, styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut, statens växtskyddsanstalt, Östergötlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott* samt i den förutnämnda av *professor Osvald* till yttrandet från lantbrukshögskolans lärarråd avgivna reservationen. *Statens växtskyddsanstalt, jordbrukets upplysningsnämnd* och *Sveriges utsädesförening* motsätta sig utredningens förslag att de skola underställas styrelsen för lantbrukshögskolan. Utsädesföreningen anför härvid i huvudsak följande.

Det av utredningen framlagda förslaget, att högskolans styrelse skulle för utsädesföreningens vidkommande vara mellaninstans i anslagsfrågor, kan föreningen däremot icke finna ur organisatorisk synpunkt riktigt eller i övrigt välbetänt.

Enligt utredningens förslag skulle föreningens statförslag — jämte motiveringen för detsamma — behandlas och granskas av lantbrukshögskolans styrelse, förmodligen först halva och sedan hela styrelsen. Utsädesföreningen kan icke finna det lämpligt eller försvarligt, att denna senare styrelse skall fungera som en överstyrelse för föreningen, då dennas styrelse, till övervägande del utses av Kungl. Maj:t. Föreningen måste finna nuvarande anordning, enligt vilken föreningens framställning i vanlig ordning behandlas av ett centralt ämbetsverk, lantbruksstyrelsen, ur såväl organisatorisk som praktisk synpunkt mera lämplig och tillfredsställande.

Mot senast berörda förslag talar ytterligare en omständighet, nämligen utsädesföreningens ekonomiska förhållande till Allm. Svenska Utsädes A.-B. Detta förhållande regleras genom för viss tid ingångna, av Kungl. Maj:t och riksdagen godkända avtal. Vid tillkomsten av dessa avtal, vilka under senare tid ingåtts för perioder om sex år, har lantbruksstyrelsen lämnat en för utsädesföreningen och det allmänna mycket värdefull medverkan. Detsamma gäller för övrigt också de samtidigt härmed ingångna avtalen mellan dels föreningen och statens centrala frökontrollanstalt, dels bolaget och statens centrala frökontrollanstalt angående kontroll över utsädesbolagets odling och försäljning av utsädesvaror. De nämnda tre avtalen äro nära sammankopplade med och beroende av varandra.

Därest lantbruksstyrelsen avkopplas från befattningen med utsädesföreningens anslagsfrågor, torde dess medverkan ej heller kunna påräknas vid behandling av ovan berörda avtalsfrågor. Och det synes tvivelaktigt, om styrelsen för lantbrukshögskolan eller ev. en sektion av densamma skulle vara så väl skickad att deltaga i och slutföra dessa förhandlingar.

Statens centrala frökontrollanstalt, statens lantbrukskemiska kontrollanstalt, forskningskommittén för lantmannabyggnader och jordbrukstekniska institutet tillstyrka utredningens förslag att institutionerna skola vara fristående gentemot lantbrukshögskolan.

Försöksverksamhetens ledning.

Gentemot den av utredningen föreslagna sammansättningen av lantbrukshögskolans styrelse anför *lantbruksstyrelsen*, att den starkt ifrågasätter nödvändigheten av att utöka antalet styrelseledamöter och att den anser det vara ägnat att inge betänkligheter att från styrelsen avkoppla lantbruksstyrelsens chef. Med den stora erfarenhet denne har

från jordbrukets skilda arbetsområden torde han vara av stort värde för lantbrukshögskolans styrelse. Styrelsen anser också, att en uppdelning av lantbrukshögskolans styrelse på två sektioner måste verka tyngande på hela förvaltningen utan att medföra någon reell förbättring.

Lantbrukshögskolans styrelse understryker utredningens uttalande, att det bör ankomma på styrelsen själv att välja sina arbetsformer samt framhåller, att den uppdelning på mindre utskott för behandling av särskilda frågor som hittills tillämpats många gånger torde vara lämpligare än den av utredningen föreslagna uppdelningen på sektioner. *Lantbrukshögskolans lärarråd* tillstyrker i huvudsak utredningens förslag i denna del men framhåller, att lantbruksstyrelsens chef fortfarande bör vara ledamot av styrelsen. Vidare framhåller lärarrådet önskvärdheten av att de tre jordbruksrepresentanterna i styrelsen utses så att de förutom olika landsdelar även representera hushållningssällskap, lägre lantbruksundervisning och jordbrukets ekonomiska föreningsrörelse. Vidare anför lärarrådet, att brådskande ärenden böra kunna få avgöras av rektor eller överdirektören för försöksväsendet tillsammans med en av styrelsens övriga ledamöter, som här för erhållit styrelsens uppdrag. Lärarrådet föreslår slutligen, att ett särskilt anslag ställes till högskolestyrelsens förfogande för att möjliggöra, att de värdefulla uppslag som ej sällan under försöksarbetets gång uppkomma skola kunna utan onödig tidsutdräkt upptas till försöksmässig prövning.

Vad avser rektors ställning och arbetsuppgifter vid lantbrukshögskolan framhåller *lantbruksstyrelsen*, att överinseendet över försöksverksamheten enligt styrelsens uppfattning fortfarande bör åvila denne. *Lantbrukshögskolans lärarråd* påpekar nödvändigheten av att rektors och överdirektörens för försöksväsendets behörighetsområden klart avgränsas, så att någon tvekan i detta avseende icke behöver uppstå samt framhåller, att det är av vikt, att verksamhetens uppdelning dem emellan blir av rent administrativ art på så sätt att inom rektors behörighetsområde ligga forsknings- och undervisningsinstitutionerna och inom överdirektörens försöksinstitutionerna. Lärarrådet anser det vidare angeläget att det fastställes, att rektor alltjämt skall vara högskolans främste tjänsteman samt erinrar i detta sammanhang om ett av högskolans styrelse i skrivelse till 1946 års högskoleutredning framlagt förslag om höjning av rektorsarvodet till 3 000 kronor, vilket lärarrådet framhåller vara nödvändigt för en riktig avvägning av rektors löneförmåner i förhållande till överdirektörens.

Liknande synpunkter beträffande gränsdragningen mellan rektors och den föreslagne överdirektörens behörighetsområden framföras av bland andra 1946 års trädgårdsundervisningskommitté, Västerbottens läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott och Sveriges agronom- och lantbrukslärareförbund.

Vad utredningen föreslagit om inrättandet av en befattning som överdirektör för försöksväsendet möter i olika avseenden erinringar i flera av de avgivna yttrandena. *Lantbruksstyrelsen* anför sålunda i denna fråga bland annat följande.

Enligt lantbruksstyrelsens mening skulle inrättandet av en överdirektörsbefattning, sidoordnad med rektor för högskolan, skapa en splittring, som i längden måste bli olycklig för verksamheten vid högskolan och som i sinom tid torde komma att medföra, att förvaltningen spränges i två enheter. Därest man skulle vilja skilja försöksverksamheten så starkt från högskolans övriga uppgifter, som förslaget synes innebära, vore det bättre att redan nu vidtaga en uppdelning. Emellertid tala så starka skäl för bibehållandet av det nuvarande sambandet, att något frö till dylik splittring ej bör läggas i organisationen. Betydelsen av att på en hand samla ärenden rörande försöksverksamhetens planläggning får ej överdrivas. Fara förefinnes för att en för stark hand därvidlag kan verka hämmande i fråga om avdelningsföreståndarnas initiativ. Då en man näppeligen kan tillräckligt behärska de skilda försöksuppgifter, varom fråga är, bör initiativet alltjämt i största utsträckning kvarligga hos avdelningsföreståndarna och deras medhjälpare. Å andra sidan blir en svag hand till föga nytta för den centrala ledning, som förslaget synes eftersträva. Enligt lantbruksstyrelsens mening vinnes den bästa lösningen, om högskolestyrelsen och rektor alltjämt få handha ledningen av högskolan och de till densamma knutna jordbruks- och husdjursförsöksanstalterna. För att minska den arbetsbörda, som redan åvilar rektor och styrelse, och som med en utvidgad verksamhet inom detta begränsade område än mer kommer att påvila dem, synes det nödvändigt att utbygga högskolans kansli- och kameralavdelning.

Styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut framhåller som sin åsikt, att överdirektören kan bli till mer skada än nytta om han såsom föreslagits blir närmare knuten till vissa institutioner än till andra. Detta förhållande måste enligt styrelsen mänskligt att döma hindra honom från att opartiskt bedöma även institutioner som icke tillhöra högskolan. Än större blir faran härför enligt styrelsens uppfattning om vederbörande icke besitter vetenskaplig träning av hög klass.

Styrelsen för statens växtskyddsanstalt anser, att ett förverkligande av utredningens förslag i denna del skulle innebära en fara för växtskyddsarbetets utveckling. Styrelsen anser det icke kunna bli till fromma för växtskyddsforskningen om en del av ansvaret för detta arbete överflyttas från växtskyddsanstaltens styrelse och chef till en inom området icke sakkunnig överdirektör. Forskningsarbetet bör enligt styrelsen ledas av dem som närmast syssla med detta arbete.

Lantbruksakademien och jordbrukets forskningsråd anse behovet av en befattningshavare motsvarande den av utredningen föreslagne överdirektören väl styrkt men uttala såsom sin åsikt, att han bör knytas till den fristående centrala instans för försöksverksamhetens ledning som i dessa yttranden tidigare föreslagits och icke som utredningen förordat till lantbruks-högskolan. Det framhålles vidare att utredningens förslag beträffande överdirektörens ställning till de institutioner som beröras av hans verksamhet samt hans befogenheter och kompetens te sig delvis något oklara. Både akademien och forskningsrådet säga sig särskilt vilja framhålla vikten av att överdirektören icke erhåller sådana befogenheter att forskningens frihet vid lantbrukshögskolan trädades för nära. Endast i den mån högskolans forskare önska få sina försök utförda på försöksgårdarna eller vid andra för-

söksinstitutioner än deras egna böra de underställas överdirektörens överinseende. Slutligen framhålles att de av utredningen uppställda kraven på överdirektörens kompetens icke äro tillräckligt preciserade. Akademien och forskningsrådet anse, att utöver dessa bör krävas saklig kompetens ådaga-lagd genom kvalificerat försöksarbete. Även *statens livsmedelskommission* tillstyrker förslaget men finner oklarhet råda beträffande överdirektörens kompetens och arbetsuppgifter. Kommissionen anser det vidare önskvärt att vederbörande äger vetenskaplig skolning. I kommissionens yttrande understrykes vikten av att ifrågavarande befattningshavare besitter goda organisatoriska egenskaper.

Kravet på vetenskaplig eller saklig kompetens framföres i ett stort antal yttranden.

Lantbrukshögskolans lärarråd tillstyrker utredningens förslag i fråga om inrättande av särskild befattning för försöksverksamhetens ledning, men föreslår vissa smärre ändringar. Enligt lärarrådet bör denne befattningshavare sålunda icke benämnas överdirektör utan försöksinspektör samt tillsättas på förslag av högskolestyrelsen, varvid kallelseförfarande i samband med därvid övlig sakkunnigbedömning bör tillämpas. Lärarrådet anser därför, att en inplacering i C-planen icke bör komma i fråga utan föreslår, att befattningen placeras i lönegrad A 30 med ett tilläggsarvode på 2 000 kronor för år. Lärarrådet uttalar ytterligare, att överdirektörens viktigaste uppgift borde bli att vara högskolestyrelsens kontaktman i försöksfrågor och understryker i detta sammanhang de av utredningen uppdragna gränserna för överdirektörens verksamhet. Överdirektören bör enligt lärarrådet vidare för styrelsen förbereda försöksverksamhetens anslagsäskanden, men han får däremot icke bli en instans mellan styrelsen och de anslagsbeviljande myndigheterna. I lärarrådets yttrande instämmer *lantbrukshögskolans styrelse*. Utredningens förslag tillstyrkes vidare av bland andra *riksräkenskapsverket*. I detta sammanhang må slutligen nämnas att *statens lönenämnd* anser det olämpligt att överdirektören ges en i lönehänseende förmanligare ställning än rektor, och föreslår därför att befattningen placeras i lönegrad Cp 11 i stället för såsom utredningen föreslagit Cp 12 (C 7).

Utredningens uttalanden beträffande *lantbrukshögskolans lärarråd* ha i yttrandena i stort sett lämnats utan erinringar. Den föreslagna uppdelningen av ärendena mellan lärarrådet och det nya försökskollegiet föranleder således ingen erinran från *lantbruksstyrelsens* sida. *Lantbrukshögskolans lärarråd* föreslår, att benämningen lärarråd utbytes mot lärarkollegium i konsekvens med benämningen försökskollegium. Vidare önskar lärarrådet framhålla vikten av att ärenden rörande tillsättandet av befattningar från och med 24 lönegraden vid försöksinstitutionerna behandlas av lärarrådet samt, med undantag av professorsbefattningarna, jämväl av försökskollegiet. Lärarrådet anser att föreståndarna för försöksinstitutionerna böra kallas till lärarrådets sammanträden *så snart frågan kan vara om gemensamma intressen*. Slutligen framhålles, att även en representant för lärarrådet bör ha säte i jordbrukets upplysningsnämnd. *Sve-*

riges agronom- och lantbrukslärarförbund ifrågasätter däremot starkt lämpligheten av att lärarrådet får någon befattning med ärenden rörande tillsättandet av befattningar inom försöksinstitutionerna. Liknande synpunkter framföras av *professor Sundelin*, som ej funnit sig kunna instämma i vad lantbrukshögskolans lärarråd och försöksnämnd anfört, i ett till styrelsen för lantbrukshögskolan avgivet särskilt yttrande.

Förslaget om inrättande av ett försökskollegium beröres endast i ett mindre antal av de avgivna yttrandena. *Lantbruksstyrelsen* ifrågasätter, huruvida ett särskilt försökskollegium blir till någon verklig nytta. *Lantbrukshögskolans lärarråd* framhåller, att föreståndare för forsknings- eller undervisningsinstitutioner synes böra få säte och stämma i försökskollegiet vid behandling av alla ärenden som beröra hans institution utan att hans närvaro skall vara beroende av om ordföranden så finner erforderligt.

Utredningens förslag tillstyrkes av *lantbruksakademien*, *jordbrukets forskningsråd* och *styrelsen för svenska vall- och mosskulturföreningen*. *Sveriges utsädesförening* föreslår att föreståndaren för dess Ultunafilial beredes säte i försökskollegiet. *Sveriges agronom- och lantbrukslärareförbund* föreslår att försökskollegiet skall fungera som styrelse för lantbruksförsöken och dess ordförande vara prefekt för dessa under styrelsen för lantbrukshögskolan. Liknande synpunkter framföras även i förenämnda av *professor Sundelin* till lantbrukshögskolans lärarråds yttrande avgivna reservation.

Utredningens förslag till organisation av lantbrukshögskolans försöksråd biträdades av *lantbruksstyrelsen*, som dock anser, att den planerade sektionen för trädgårdsodling bör utbrytas och utgöra eget försöksråd vid Alnarpsinstitutionen samt att rektor bör vara ordförande i försöksrådet. Styrelsen hävdar vidare att jämväl föreståndaren för Weibullsholms växtförädlingsanstalt bör ingå i försöksrådets jordbrukssektion. Slutligen bör enligt lantbruksstyrelsens mening även ekonomidirektören äga delta i försöksrådets sammanträden. Även *lantbrukshögskolans lärarråd* anser, att föreståndaren för Weibullsholms växtförädlingsanstalt bör ingå i rådet liksom även föreståndaren för statens centrala frökontrollanstalt och sekreteraren i den föreslagna norrlandsinstitutionen för jordbruksforskning. Likaså böra ledamöterna och sekreteraren i jordbrukets forskningsråd äga delta i försöksrådets sammanträden. Lärarrådet finner det också nödvändigt att inom försöksrådet skapas ett särskilt arbetsutskott, eftersom sektionerna enligt lärarrådets mening torde bli för stora för att effektivt kunna fungera såsom arbetsutskott.

Lantbruksakademien framhåller, att det på grund av den växlande och ofta mycket speciella karaktär som utmärker frågor sammanhängande med försöksverksamheten måste förutsättas, att ärendena i sakligt avseende underkastas en grundlig beredning inom den instans, som ligger närmast under den beslutande, nämligen försöksrådet. Akademien påpekar vidare, att det enligt dess mening är synnerligen viktigt att försöksrådet blir arbetsdugligt och får ett avgörande inflytande vid behandlingen av den rent sak-

liga sidan av förekommande ärenden. Akademien anser också försöksrådets kompetens säkerställd genom den mångsidiga och sakligt betonade sammansättning som det enligt utredningens förslag skall få. Akademien anför fortsättningsvis bland annat följande.

Bland de av utredningen föreslagna representanterna för lantbrukshögskolan saknas emellertid professorn i lantbruksekonomi. Akademien vill framhålla betydelsen av att lantbruksförsöksverksamheten uppehåller nära kontakt med den lantbruksekonomiska forskningen, varför även denna bör vara representerad i försöksrådet. En mångsidig representation inom försöksrådet är enligt akademiens mening ägnad att befrämja samverkan mellan företrädare för olika forskningsområden ävensom samarbete och lämplig arbetsfördelning mellan olika institutioner.

På grund av försöksrådets stora medlemsantal måste förutsättas, att verksamheten inom de av utredningen förordade sektionerna av rådet på lämpligt sätt delegeras till kommittéer med speciella uppgifter. Det förutsättes vidare, att försöksrådet framför egna initiativ och på ett tidigt stadium tager befattning med förekommande försöksplaner och förslag. Samtliga mera betydelsefulla arbets- och försöksplaner för de olika institutionerna böra ha varit behandlade i försöksrådet, innan de slutligt föreläggas respektive institutioners styrelser.

Försöksrådet bör beredas ett dominerande inflytande över dispositionen av för vissa uppgifter till buds stående medel. För särskilda icke förutsedda samt brådskande forskningsuppgifter, vilka föreslagits och planlagts inom försöksrådet, böra anslag kunna erhållas genom jordbrukets forskningsråd. För uppehållande av sålunda önskvärd kontakt mellan de båda råden bör enligt akademiens mening forskningsrådets sekreterare kallas till försöksrådets sammanträden med rätt att delta i där förekommande överläggningar men icke i försöksrådets beslut.

Liknande synpunkter framföras av *jordbrukets forskningsråd*. *Statens livsmedelskommission* tillstyrker utredningens förslag samt framhåller, att även professorn i lantbruksekonomi samt innehavaren av den i annat sammanhang föreslagna professuren i försöksmatematik bör ingå i rådet. *Styrelserna för lantmannaskolorna i Önnestad, Dingle och Umeå* förorda att en representant för de fasta försöksstationerna intas i försöksrådet. *Hushållningssällskapens förvaltningsutskott i Gävleborgs och Västerbottens län* anse, att hushållningssällskapen och den lokala försöksverksamheten böra beredas en utvidgad representation i rådet med medlemmar i alla sektionerna och flera medlemmar i jordbrukssektionen. Även i ett stort antal andra yttranden framföras olika önskemål beträffande försöksrådets sammansättning.

Styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut framför som sin uppfattning, att det föreslagna försöksrådet kommer att bli en tungrodd, dyrbar och föga arbetsduglig församling.

Lantbrukshögskolans kansli.

De förslag om tillsättande av en ekonomidirektör och organisation av lantbrukshögskolans kansli och kamrerarkontor som utredningen framlagt mötas i de avgivna yttrandena

med erinringar i vad avser vissa detaljer. *Lantbruksstyrelsen* förordar jämliken omfattande ändringar i utredningens förslag och anför härvid i huvudsak följande.

För att möjliggöra för styrelse och rektor att sammanhålla högskolans olika arbetsuppgifter, däri inbegripet försöksverksamheten, är det nödvändigt att högskolan utrustas med en kansli- och kameralavdelning, som blir mäktig att fullgöra sina mångskiftande arbetsuppgifter. För ledningen av denna avdelning finner *lantbruksstyrelsen* lämpligt, att en ekonomidirektörsbefattning inrättas. Till ekonomidirektörens arbetsuppgifter böra, förutom de av utredningen föreslagna, hänföras jämväl de för den föreslagna överdirektören kvarstående sedan rektor övertagit den ledande ställning, som i utredningsförslaget tillagts överdirektören, men som alltjämt bör tillkomma rektor. Lönegradsplaceringen bör lägst bli den av utredningen föreslagna. För att ekonomidirektören skall medhinna denna vidgade arbetsuppgift, synes underlydande personalorganisation böra så utbyggas, att den kan väl fullgöra de rutinmässiga arbetsuppgifterna. På grund härav torde det icke vara tillräckligt, att *Ultuna* egendoms förvaltare eller dennes assistent som deltidsarbete fullgör vissa uppgifter. Mera rationellt synes vara, att en ny befattning, förslagsvis benämnd intendent, inrättas, vilken kan fullgöra de många praktiska uppgifter, som framförallt möta på försöksgårdarna. För att en erfaren man skall kunna erhållas till denna post torde befattningen ej kunna sättas lägre än i lönegrad Ce 29. Vidare bör sekreterarebefattningen i lönegrad Ca 29 bibehållas och kamreraren uppflyttas till lönegrad Ca 27. *Lantbruksstyrelsens* förslag innebär således, att kansli- och ekonomiavdelningen, avsedd för högskolans hela verksamhet, skulle komma att utökas med en ekonomidirektör som chef, en intendent, en bokhållare och ett kanslibitråde. Därjämte skulle sekreteraren bibehållas i nuvarande löneställning och kamreraren uppflyttas i en högre. Den föreslagna organisationen medför enligt *lantbruksstyrelsen* en viss kostnadsbesparing och förhindrar uppkomsten av den dualism, som måste befaras, om utredningens förslag skulle godtagas.

Ett liknande förslag om inrättande av en befattning som intendent framföres av *lantbrukshögskolans styrelse*. *Högskolans lärarråd* påpekar, att ekonomidirektören bör vara chef för högskolans kansli och även för överdirektörens kanslipersonal. *Lärarrådet* anser vidare att ekonomidirektören som biträde bör helt få disponera över assistenten hos förvaltaren vid *Ultuna* egendom. Denne assistent bör därvid benämnas förvaltningsassistent och placeras i 23 lönegraden. Han har, framhåller *lärarrådet*, hittills under sommaren svarat för ciceronskapet för besökargrupper vid högskolan. Då denna verksamhet nu måste handhas av egendomen torde i fortsättningen 2 000 kronor per år böra ställas till dess förfogande för ändamålet. *Lärarrådet* förordar vidare en uppflyttning av kamreraren till 24 lönegraden. *Statskontoret*, *riksräkenskapsverket* och *statens lönenämnd* förordar vissa ändrade lönegradsplaceringar inom kansliet och kamrerarkontoret. *Sälunda* föreslås ekonomidirektören av samtliga dessa myndigheter placerad i lönegrad A 29 (Ca 32). Sekreterarebefattningen bör enligt *statskontoret* placeras i 21 (24) lönegraden medan lönenämnden anser, att en omprövning av dennes lönegradsplacering bör anstå tills tjänsten blir vakant. *Riksräkenskapsverket* förordar att kamrerarebefattningen uppflyttas

i 24 (27) lönegraden. Den av utredningen föreslagna befattningen som bokhållare (kamrerassistent) i lönegrad Eo 17 (Ce 21) föreslås av statskontoret nedflyttad till lönegrad Ce 18 och av lönenämnden och riksräkenskapsverket till Ce 19.

Svenska vall- och mosskulturföreningens förstatligande m. m.

Det på grundval av 1945 års riksdags principbeslut om förstatligande framlagda förslaget till organisation inom statens lantbruksförsök av den av svenska vall- och mosskulturföreningen hittills bedrivna försöksverksamheten, föranleder med undantag för vad utredningen föreslagit angående betesförsöksverksamheten i sina huvuddrag inga erinringar i de över förslaget avgivna yttrandena.

Utredningen har framlagt tvenne alternativ för infogandet av den av vall- och mosskulturföreningen bedrivna betesförsöksverksamheten i det statliga försöksväsendet av vilka det första (alternativ I) innebär att betesförsöken inordnas i statens jordbruksförsök som en särskild avdelning och det andra (alternativ II) att en från jordbruksförsöken skild institution, statens betesförsök, upprättas för denna verksamhet. Båda dessa alternativ ha funnit förespråkare bland remissinstanserna. *Lantbruksstyrelsen* förordar sålunda bestämt det första alternativet och framhåller därvid, att sambandet med vall- och växtodlingsfrågor i allmänhet gör det angeläget att försöksmännen inom dessa olika områden intimt samarbeta, vilket bäst kan försiggå inom en och samma institution. Däremot ha varken *lantbruks-högskolans styrelse*, *lärarråd* eller *försöksnämnd* kunnat ena sig om något av de utav utredningen framlagda alternativen.

Statskontoret tillstyrker utredningens förslag i denna del och förordar det första alternativet. Detsamma gäller *norrlandskommittén* som därvid anför, att betesskötseln, för vilken icke minst i Norrland erfordras en omfattande forsknings- och försöksverksamhet, är så starkt sammanhörande med hela foderväxtodlingen — slåttervallarna lämna ju en avsevärd del av sin avkastning i form av betesfoderenheter — att det synes kommittén mest ändamålsenligt att försöksverksamheten på betesskötselns område ges nära anknytning till övrig jordbruksförsöksverksamhet. Det av utredningen som alternativ I betecknade förslaget förordas vidare av *styrelsen för lantmannaskolan i Umeå* samt ett stort antal av *hushållningssällskapens förvaltningsutskott*. *Jordbrukets forskningsråd* ansluter sig till det som alternativ II betecknade förslaget och vill därvid understryka vad utredningen anför som motivering för detta alternativ. Därutöver anför rådet, att man icke torde kunna vänta sig att forsknings- och försöksverksamheten rörande betesskötsel skulle kunna bedrivas med erforderlig kraft och självständighet eller fritt utvecklas om icke för detta ändamål inrättades en fristående institution. Den ökning av lönekostnaderna på omkring 1 100 kronor, som skulle följa härmed är enligt rådets mening obetydlig i jämförelse

med värdet av de bättre förutsättningar för verksamhetens bedrivande som härigenom skulle skapas. Liknande synpunkter framföras också av *lantbruksakademien*. Utredningens förslag enligt alternativ II förordas också av *svenska vall- och mosskulturföreningen* som därvid anför i huvudsak följande.

Styrelsen vill betona det botaniska arbetets stora betydelse inom all vallkultur samt de speciella förhållanden i fråga om växtbetingelsernas utformning, som göra sig gällande vid betesgång i jämförelse med slätter. Betesdjurens tramp och spillning samt det för betningen karakteristiska skördesättet skapa växtbetingelser, som icke ha sin motsvarighet inom annan växtodling och därför ställa helt särpräglade krav på försöks- och forskningsverksamheten med betesmarker. Till de senare höra vidare icke blott betesvallar på åker utan jämväl kulturbeten på naturmark samt våra vidlyftiga ännu endast delvis under kultur ställda hagmarker, ävensom de betydande fjällbetesområden, som ännu blott i ringa utsträckning kommit att utnyttjas. Skogsbetesfrågornas lösande är också en viktig uppgift för en ledande betesorganisation. Denna, liksom frågan om hagmarks- och fjällbetenas rationella utnyttjande, äro spörsmål som stå på gränsen mellan å ena sidan botanisk-agronomisk forskning och å andra sidan en jordbruks-ekonomisk bedömning av förhållanden i skilda delar av vårt land. Den starka anknytningen till husdjursproblemen och betesspörsmålen karaktär av ett gränsområde mellan jordbruks- och husdjursforskning framträder här med den största tydlighet.

Det arbete, som bedrivits inom föreningen, har givit styrelsen en övertygelse om betesskötselns nuvarande och kanske än mer framtida betydelse samt att dess särskilda försöksformer och försöksuppgifter icke väl kunna tillgodoses annat än genom en särskild organisation. I följd härav anser styrelsen det av utredningen upptagna alternativ II obetingat vara att föredraga. Skulle beteskulturens forsknings- och försöksområde infogas i jordbruksförsöksanstalten, föreligger en alltför stor risk att området skulle komma att skjutas åt sidan inom den väldiga och för en gemensam föreståndare knappast överskådliga ram, som jordbruksförsöksanstalten skulle komma att omfatta.

Föreningen berör även möjligheten att till denna fristående institution från statens jordbruksförsök överföra frågor rörande slättervallar men framlägger icke något förslag i sådan riktning. Alternativ II förordas vidare av *statens livsmedelskommission*, *styrelsen för lantmannaskolan i Vassbo*, *ett antal hushållningssälls-kaps förvaltningsutskott*, *Sveriges lantbruksförbund* och *Riksförbundet landsbygdens folk*.

Utredningens förslag om inrättande av en avdelning för statistik och försöksteknik vid statens jordbruksförsök avstyrkes av *lantbruksstyrelsen*, som anser att de för avdelningen föreslagna arbetsuppgifterna närmast falla under högskolans forsknings- och undervisningsverksamhet. För den konsulterande verksamheten synes det lantbruksstyrelsen tillräckligt om kansliet utbygges med en assistent. Ej heller *lantbrukshögskolans lärarråd* anser sig kunna tillstyrka utredningens förslag i denna del samt hänvisar härvid till sitt till 1946 års högskoleutredning ingivna förslag om inrättande vid högskolan av en professor i tillämpad matematik. Lärarrådet vill däremot framhålla betydelsen av att statens jordbruksförsök för bearbetning av institu-

tionernas försöksmaterial erhåller en statistisk avdelning, vilken, om en professur i tillämpad matematik inrättas, torde kunna förestås av en statistiker i 26 (29) lönegraden. Liknande synpunkter framföras även av *statens livsmedelskommission*.

Även *lantbruksakademien* och *jordbrukets forskningsråd* anse, att en professur i försöksstatistik och teoretisk försöksteknik bör inrättas vid lantbrukshögskolan samt framhålla, att jordbruksförsökens behov av en ledare för därstädes förekommande omfattande räknearbeten lämpligen torde kunna fyllas med en direkt under anstaltens föreståndare ställd befattningshavare.

En professur i statistik vid lantbrukshögskolan förordas även av *Sveriges agronom- och lantbruksläroförbund*. I övrigt har utredningens förslag i denna del i huvudsak icke föranlett några erinringar.

Lönegradsplaceringen av vall- och mosskulturföreningens personal samt de av föreningen framlagda ersättningsanspråken diskuteras i några yttranden. *Statskontoret* anför sålunda med avseende på föreningens tjänstemäns rätt att vid övergång i statstjänst i pensionshänseende få tillgodoräkna sig sin anställningstid hos föreningen i huvudsak följande.

I samband med frågan om överförandet och inplaceringen av föreningens tjänstemän i den statliga försöksverksamheten har utredningen föreslagit, bl. a., att föreningens befattningshavare i pensionshänseende skulle få räkna sig till godo hela sin anställningstid hos föreningen. För den del av nämnda tid, som vederbörande befattningshavare på grund av pensionsrätt i statens pensionsanstalt ägt tillgodoräkna enligt anstaltens reglemente, torde emellertid något särskilt medgivande icke vara erforderligt, när sådan tid författningensenligt kommer att räknas honom till godo såsom tjänstår för pension enligt de statliga pensionsbestämmelserna. Vad angår anställningstiden i övrigt, skulle ett bifall till förslaget innebära en förmånligare tillgodoräkning än vad som enligt hittills tillämpade principer skulle ha medgivits, om vederbörande innehåft motsvarande anställning i statens tjänst. Av anställningstid hos föreningen, som ej komme i betraktande för pensionsrätten i statens pensionsanstalt, torde därför vederbörande befattningshavare endast böra få tillgodoräkna i samma omfattning, som om han därunder varit anställd i statens tjänst, eller sålunda två tredjedelar därav.

Statskontoret framhåller också, att den föreslagna förtidspensioneringen av föreningens föreståndare är ägnad att inge starka betänkligheter. I varje fall bör han enligt statskontorets mening vara skyldig att med avstående av förmånerna i fråga övergå till statliga eller med statsbidrag avlönad befattning som anvisas honom och i avlöningshänseende är jämförlig med hans hittillsvarande tjänst. Slutligen finner sig statskontoret icke kunna biträda förslaget att föreningen skall erhålla ersättning för viss del av sina tillgångar. Liknande synpunkter i förenämnda tjänstemäns pensionsfråga framföras av *statens pensionsanstalt*.

Lantbruksstyrelsen anser sig kunna biträda vad utredningen anført beträffande de personal- och ersättningsfrågor m. m. som sammanhånga med vall- och mosskulturföreningens förstatligande, dock med det undantaget att styrelsen anser vissa befattningar böra placeras i något lägre lönegrad. Om någon av föreningens nuvarande befattningshavare därigenom skulle få

sin lön sänkt bör löneutfyllnad utgå så länge denne innehar tjänsten. Styrelsen tillstyrker också förslaget om inrättande av statskonsulentbefattningar vid statens jordbruksförsök samt framhåller i samband härmed att benämningen på de nuvarande till lantbruksstyrelsen knutna statskonsulenterna därvid bör ändras till byråinspektör.

Lantbrukshögskolans lärarråd tillstyrker utredningens förslag till placering av vall- och mosskulturföreningens personal inom lantbrukshögskolan men ifrågasätter om icke någon form av sakkunnigbedömande bör tillämpas vid besättande av de högre befattningarna. Vidare överlämnar lärarrådet yttranden avgivna av professorerna Stålfelt och Burström över de av licentiat Rappe sedan en lång följd av år bedrivna undersökningarna angående växternas årsrytmik samt framhåller som sin mening, att Rappe synes böra beredas möjligheter att fortsätta sina undersökningar vid lantbrukshögskolan, varest arbetsmöjligheter torde kunna beredas honom. Rappe bör för sin forskningsverksamhet enligt lärarrådet av staten tillförsäkras bibehållna löneförmåner till pensionsålderns inträdande. Vad lärarrådet i denna del anfört understrykes särskilt av *lantbrukshögskolans styrelse* och *styrelsen för vall- och mosskulturföreningen*. I ett till *lantbrukshögskolans försöksnämnds* yttrande fogat uttalande motiverar Rappe närmare betydelsen av de av honom utförda undersökningarna.

Ett flertal hushållningssällskaps förvaltningsutskott anse, att den av vall- och mosskulturföreningen bedrivna konsulentverksamheten bör överflyttas på hushållningssällskapens konsulenter och vandringsrättare. *Södermanlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott* framhåller därvid, att befattningarna som statskonsulenter inte böra återbesättas samt att konsulenterna endast böra syssla med centrala uppgifter och utbildning av hushållningssällskapens tjänstemän.

Vad utredningen uttalat med avseende på den av vall- och mosskulturföreningen bedrivna studiegårdsverksamheten i Norrland har i huvudsak icke föranlett några andra uttalanden än att *norrlandskommittén* föreslagit, att studiegårdsföreståndaren skall placeras i lönegrad Ca 29 och driftsledarna i Ca 19 medan *styrelsen för vall- och mosskulturföreningen* uttalat, att driftsledarna borde inplaceras i lämplig löneklass i e.o.-ställning.

Försöksledarmötet.

Utredningens förslag till försöksledarmötets organisation har endast berörts i några få av de avgivna yttrandena. *Lantbruksstyrelsen* anser, att nuvarande organisation är tillfyllest. Några detaljerade föreskrifter om detta mötes organisation äro desto mindre nödvändiga framhåller styrelsen, som vederbörande centrala och lokala försöksmän ägna denna sak så stort intresse, att de säkert också finna lämpliga arbetsformer. *Lantbrukshögskolans lärarråd* framhåller, att professorn i agronomisk hydroteknik bör tillhöra mötet samt att förste assistenterna vid statens jord-

bruksförsök böra kunna adjungeras. Lärarrådet anför därefter bland annat följande.

Mötet har hittills fyllt en viktig uppgift bl. a. som samlingspunkt för den lokala försöksverksamhetens män från hela landet. Det bör framhållas, att det är angeläget, att denna mötets karaktär även efter omorganisationen bibehålles. Sålunda synes, liksom förut, i anslutning till mötet föredrag böra anordnas, varvid försöksintressenter böra äga närvara i samma utsträckning som tidigare. Befattningshavare vid de olika institutionerna böra erhålla rätt till tjänsteresa till mötet, varvid det torde böra ankomma på respektive institutionsföreståndare att avgöra, vilka befattningshavare, som skola åtnjuta sådan rätt.

Mötets protokoll torde enligt lärarrådets mening böra föreläggas försöksrådet för yttrande till styrelsen.

Lärarrådet vill påpeka, att representanter för försöksverksamheten på husdjursområdet deltagit i de senaste årens försöksledarmöten. I det nya organisationsförslaget ha dessa ej beretts någon plats vid mötet. Lärarrådet anser det emellertid vara berättigat och riktigt, att försöksledarmötet utbygges till att omfatta jämväl husdjursområdet.

Liknande synpunkter framföras av *Sveriges agronom- och lantbrukslärarförbund*. Olika önskemål beträffande försöksledarmötets sammansättning framföres vidare av *statens lantbrukskemiska kontrollanstalt, styrelsen för lantmannaskolan i Önnestad, Norrbottens läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott, Sveriges lantbruksförbund, Riksförbundet landsbygdens folk m. fl.*

Departementschefen.

Allmänna riktlinjer för försöksverksamhetens organisation.

Den starka produktivitetsstegring som kännetecknar utvecklingen inom det svenska jordbruket under de senaste 50 åren har som en väsentlig förutsättning haft framstegen inom den naturvetenskapliga forskningen och inom den försöksverksamhet som sysslar med den praktiska tillämpningen av denna forsknings resultat. I framtiden kommer enligt min mening den höjning av arbetets produktivitet som är grundvalen för jordbrukets ekonomiska utveckling att bli i än högre grad beroende av forskningens och försöksverksamhetens landvinningar. Detta gäller icke minst vid genomförandet av det framtida jordbruksprogrammet som beslutats av 1947 års riksdag. Den stegrade takten i rationaliseringsarbetet, som ingår som ett led häri, måste bygga på vidgade kunskaper om jordbruksdriftens tekniska och ekonomiska förutsättningar under olika förhållanden. För att skapa detta underlag för jordbrukets vidare utveckling fordras en målmedvetet bedriven och på aktuella problem inriktad försöksverksamhet med nära anknytning till såväl grundforskningen som den praktiska näringsutövningen. Ett av de viktigaste kraven, man enligt min mening bör ställa på försöksväsendets organisation är att resultaten av verksamheten bli snabbt tillgängliga för jordbrukarna och att denna verksamhet i sin tur kontinuerligt tillföres impulser

från det praktiska jordbruksarbetet. Med omorganisationen av hushållnings-sällskapen, varigenom sällskapen bli satta i tillfälle att i ökad utsträckning inrikta sitt arbete på driftsrationalisering, upplysning och undervisning, ha nya förutsättningar skapats härför. För att de angivna syftemålen skola nås torde emellertid härjämte erfordras en viss utbyggnad av försöksväsendet i framtiden och framförallt att denna verksamhet ordnas på ett ändamåls-enligt sätt. I nuvarande läge då sträng sparsamhet måste iakttas i fråga om statsutgifter synes dock icke någon nämnvärd utbyggnad av försöks-institutionernas personal eller materiella resurser kunna ifrågakomma. Den-na återhållsamhet betingas framförallt av de svårigheter som föreligga att föranstalta om de nybyggnadsarbeten, som en principiellt önskvärd utvidg-ning av försöksverksamheten skulle erfordra. Dessa skäl ha för mig varit avgörande när jag icke nu ansett mig kunna upptaga de omfattande förslag till försöksverksamhetens utbyggnad som 1945 års jordbruksförsöksutred-ning framlagt. Detsamma gäller det av norrlandskommittén väckta förslaget om inrättande av en norrländsk institution för jordbruksforskning trots att vägande skäl enligt min uppfattning kunna åberopas för åtgärder i denna riktning. Däremot bör det redan nu på grundval av jordbruksförsöks-utredningens förslag vara möjligt att vidta de åtgärder som kunna finnas lämpliga för att åstadkomma en rationell organisation av försöksverksam-heten. I samband härmed bör också det vid 1945 års riksdag fattade prin-cipbeslutet om Svenska vall- och mosskulturföreningens anslutning till den statliga forsknings- och försöksverksamheten kunna bringas att träda i kraft.

Såsom framgår av den förut lämnade redogörelsen har försöksutredning-en ansett två principiellt skilda former kunna ifrågakomma för försöksverk-samhetens ordnande. Den ena av dessa skulle innebära att verksamheten organiserades såsom en i förhållande till forskningen och den högre under- visningen fristående institution men med en helt eller delvis gemensam sty- relse. Den andra möjligheten vore att bibehålla nu gällande ordning med försöksverksamheten inom samma organisatoriska ram som forskningen och undervisningen. I likhet med utredningen synes mig övervägande skäl tala för det sistnämnda alternativet.

Den högre lantbruksundervisningens och forskningens arbetsområden å ena sidan och försöksväsendets å den andra gripa alltför mycket in i var- andra för att man utan avsevärda olägenheter skulle kunna hänföra dem till skilda organisationer. Dessutom skulle de ekonomiska konsekvenserna av en dylik uppdelning bli synnerligen vidlyftiga. Det ligger i sakens natur att försöksväsendets resurser i Sverige, även efter den utvidgning som i framtiden kan finnas möjlig, med hänsyn till omfattningen av de problem som måste lösas, alltid komma att te sig tämligen begränsade. Det är därför av betydelse att dessa resurser utnyttjas på effektivaste sätt, så att dubbel- arbete i görligaste mån undvikas. Därest försöksverksamheten i organisa- toriskt hänseende skiljes från forskningen och undervisningen skulle i flera avseenden den personella och materiella utrustningen till avsevärda kostna-

der behöva dubbleras utan att detta kunde väntas medföra förbättrade resultat av verksamheten. Tanken på att med vissa omläggningar bibehålla den egentliga försöksverksamheten under lantbrukshögskolans styrelse finner jag därför riktig. Härigenom synas garantier bäst kunna skapas för en sådan organisation som tillförsäkrar forskare och försöksmän inom de olika institutionerna tillräcklig rörelsefrihet att fullfölja sina egna idéer och uppslag samtidigt som den befrämjar ett nära samarbete mellan personer och institutioner med likartade eller till varandra gränsande arbetsuppgifter.

Den för högre undervisning, forskning och försöksverksamhet gemensamma huvudinstitutionen bör såsom i ett flertal remissyttranden framhållits benämnas »Lantbrukshögskolan och Statens Lantbruksförsök». Jag finner det även lämpligt att jordbruksförsöksanstalten och husdjursförsöksanstalten såsom utredningen föreslagit i fortsättningen benämnas statens jordbruksförsök och statens husdjursförsök i analogi med statens trädgårdsförsök och statens mejeriförsök.

Eftersom ledningen av den egentliga försöksverksamheten med hänsyn till vad som nu anförts föreslås kvarligga under lantbrukshögskolans styrelse komma statens jordbruksförsök inom vilka Svenska vall- och mosskulturföreningen enligt utredningens förslag skall inordnas samt statens husdjursförsök att förbli i sina nuvarande ställningar som särskilda försöksinstitutioner inom högskolan. En samordning av försöksväsendet bör vidare innebära att vissa av de uppgifter som i detta sammanhang för närvarande åvila lantbruksstyrelsen överföras till lantbrukshögskolans ledning. Således böra lantbruksstyrelsens nuvarande åligganden med avseende på statens trädgårdsförsök, Sveriges utsädesförening och Weibullsholms växtförädlingsanstalt överflyttas på högskolestyrelsen varvid denna alltså skulle få till uppgift att fastställa dessa institutioners försöksplaner, att för dem vara mellaninstans i anslagsfrågor samt att där utöva inspektion. Jag anser även att samma system bör genomföras med avseende på statens växtskyddsanstalt och den föreslagna norrländska institution för jordbruksforskning, därest det skulle befinnas lämpligt att i framtiden inrätta en sådan institution.

Däremot anser jag icke att någon ändring i organisationen för statens mejeriförsök eller jordbrukets upplysningsnämnd nu bör vidtas. Vad mejeriförsöken beträffar talar bland annat beröringspunkterna med industritek-nisk forskning emot en anknytning till lantbruksförsöken. Härtill kommer att frågan om mejeriförsökens framtida ställning icke gärna kan lösas innan definitiv ståndpunkt tagits till det den 17 oktober 1947 avgivna betänkandet rörande forsknings- och försöksverksamheten samt undervisningen på mejerinäringens område. I fråga om upplysningsnämnden kommer denna för sin verksamhet i framtiden i än högre grad än nu att vara beroende av att vara förlagd till Stockholm samt ha nära kontakt med lantbruksstyrelsen och dess genom lantbruksnämnder och hushållningssällskap bedrivna arbete till främjande av rationaliseringen inom jordbruket.

Redan i detta sammanhang vill jag uttryckligen framhålla att det givetvis

icke bör åligga lantbrukshögskolans styrelse att leda och samordna det vid forskningsinstitutionerna eller försöksanstalterna bedrivna arbetet. Beträffande forskningsinstitutionerna förutsätts dessa uppgifter komma att åvila högskolans rektor och lärarråd. Vad gäller försöksanstalterna har ju utredningen för dessa ändamål såsom framgår av den förut lämnade redogörelsen föreslagit en särskild ledning för försöksväsendet, vilket förslag jag i det följande i huvudsak kommer att biträda. Styrelsens uppgift är främst att övervaka att såväl institutionerna som försöksanstalterna erhålla lämplig personal, verka för goda arbetsbetingelser och att i samband härmed handlägga ärenden av principiell och organisatorisk art samt att pröva medelsbehovet på de skilda områden som högskolans verksamhet inrymmer. En intresseavvägning med hänsyn till jordbrukets och trädgårdsodlingens behov vid olika tidpunkter mellan de olika institutionernas krav på resurser skulle så vitt jag förstår medföra betydande fördelar. Med en ändamålsenlig sammansättning av styrelsen, i vilken företrädare för såväl den praktiska näringsutövningen som skilda områden av forskning och högre undervisning förutsätts komma att ingå, torde man ej behöva hysa några allvarliga farhågor för att styrelsen inte skall kunna opartiskt bedöma olika institutioners verksamhet och önskemål. Dessutom bör styrelsen givetvis beredas möjlighet att vid behov tillkalla sakkunniga för handläggande av speciella uppgifter, som på grund av den föreslagna omorganisationen kunna komma att åvila styrelsen. Som hittills kommer ju dessutom avgörandet i sista hand att ankomma på Kungl. Maj:t.

Man torde icke helt kunna utesluta möjligheten av att vissa olägenheter kunna uppstå för försöksväsendet genom dess inordnande under en styrelse med ett så vittomfattande verksamhetsområde, som styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök skulle erhålla enligt förevarande organisationsförslag. Utredningen har i detta avseende pekat på riskerna för att enskilda befattningshavare skulle kunna få en alltför betungande arbetsbörda och att försöksarbetet mera blir inriktat på att gå den högre undervisningen tillhanda på bekostnad av sin främsta uppgift att tjäna det praktiska jordbruket. Dessa olägenheter torde emellertid i huvudsak kunna undanröjas, därest den av utredningen föreslagna, i det föregående berörda, för den statliga försöksverksamheten gemensamma ledningen inrättas. Icke minst ur denna synpunkt har jag funnit det angeläget att utredningens förslag härutinnan godtages och genomföres utan tidsutdräkt.

Utredningen har vid sin diskussion av det inom försöksväsendet förekommande dubbelarbetet i ett fall kommit in på gränsdragningen mellan förenämnda försöksinstitutioners verksamhetsområden nämligen vad gäller den sortförsöksverksamhet som bedrivs både av statens jordbruksförsök och de statsunderstödda växtförädlingsanstalterna och har bland annat framhållit att dubbelarbete därvid i viss utsträckning kan väntas uppkomma. Med hänsyn till betydelsen av att växtförädlingsanstalterna få sina nya sorter objektivet prövade vid en från dem helt fristående institution anser jag emellertid liksom utredningen att det nuvarande systemet bör bibehållas trots

riskan för dubbelarbete. Dock torde förädlingsanstalternas försöksresultat med nya sorter i större utsträckning än hittills böra ställas till jordbruksförsökens förfogande.

Försöksverksamhetens ledning.

På grund av de ökade uppgifter som vid den här förordade omorganiseringens genomförande och än mer efter en framtida utbyggnad av försöksverksamheten komma att åvila styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök finner jag den föreslagna utökningen av antalet styrelseledamöter från sju till nio välbetänkt. Vad sammansättningen av denna styrelse beträffar synas lantbrukshögskolans rektor och den i det följande föreslagna överinspektören för försöksväsendet böra vara självskrivna ledamöter i styrelsen. I enlighet med vad som uttalats i vissa yttranden över utredningens förslag torde detsamma böra gälla chefen för lantbruksstyrelsen eller annan av denne utsedd tjänsteman inom lantbruksstyrelsen med hänsyn till den centrala ställning som detta ämbetsverk, särskilt efter genomförandet av den vid 1947 års riksdag i princip beslutade sammanslagningen av lantbruks- och egnahemsstyrelserna, kommer att inta ifråga om rationaliseringsverksamheten inom jordbruket.

Högskolestyrelsen bör dessutom enligt min mening innefatta en representant för Uppsala universitet. Övriga medlemmar av styrelsen böra i varje enskilt fall väljas så att styrelsen som helhet omspannar en så stor del av sitt verksamhetsområde som möjligt. Jag vill vidare instämma i utredningens uttalande att styrelsen lämpligen själv bör välja sina arbetsformer. Vad högskolestyrelsen på denna punkt anfört rörande lämpligheten att i stället för att inrätta fasta sektioner förbereda olika frågor i särskilda för ändamålet bildade delegationer av styrelsen finner jag ävenledes beaktansvärt. Rektor bör vidare tillsammans med överinspektören och ytterligare en av styrelsen därtill utsedd ledamot kunna avgöra brådskande ärenden av ringa principiell betydelse. Vad utredningen anfört i fråga om rätten för innehavaren av den i det följande föreslagna befattningen som ekonomidirektör att delta i styrelsens överläggningar samt beträffande vilka som i olika ärenden skola vara föredragande inför styrelsen möter ingen erinran från min sida varför jag även i denna del vill förordad utredningens förslag.

Den här föreslagna organisationsformen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök innebär bland annat att högskolans rektor och överinspektören för försöksväsendet under styrelsens överinseende bli företrädare för var sin del av verksamheten. Några särskilda uppgifter med hänsyn till försöksväsendet komma i fortsättningen sålunda icke att åvila rektor.

Såsom jag redan antytt vill jag biträda utredningens förslag om inrättande av särskild befattning för försöksverksamhetens ledning. Med hänsyn till arbetsuppgifternas art torde denne tjänsteman böra benämnas överinspektör för försöksväsendet och icke överdirektör såsom utredningen förordad. För att ytterligare klargöra behovet av denne befattningshavare torde jag få

anföra följande. Överinspektören bör ha till uppgift att följa den statliga och statsunderstödda försöksverksamheten. Han bör därvid överta rektors nuvarande övervakningsskyldighet över lantbrukshögskolans försöksinstitutioner och utöva den lantbrukshögskolans styrelse enligt föreliggande förslag tillkommande inspektionsrätten över statens trädgårdsförsök, statens växtskyddsanstalt, Sveriges utsädesförening och Weibullsholms växtförädlingsanstalt. Den överblick över det samlade försöksväsendet som överinspektören genom sin verksamhet inom försöksrådet, försöksledarmötet och de olika försöksinstitutionerna förvärfvar bör göra honom väl skickad att leda och samordna denna verksamhet. En väsentlig uppgift för honom blir därvid att tillse att försöksverksamhetens resultat snabbt spridas till de praktiskt verksamma jordbrukarna samt att från dessa förmedla uppslag till försöksverksamheten. För att kunna fullgöra dessa uppgifter bör överinspektören i sin egenskap av ledamot av lantbrukshögskolans styrelse även följa verksamheten vid högskolans forskningsinstitutioner. Härutöver torde överinspektören ej böra taga någon befattning med denna verksamhet utan denna bör liksom hittills ligga inom kompetensområdet för lantbrukshögskolans rektor. Överinspektören skall vidare utåt företräda försöksverksamheten samt tillse att den får så goda arbetsmöjligheter som möjligt samt även i övrigt befordra dess ändamålsenliga utveckling, vilket sålunda innebär att antalet ledamöter i rådet utökas till tio. Det skall givetvis däremot icke bli överinspektörens sak att ta direkt befattning med administrationen eller den fackliga verksamheten inom försöksinstitutionerna. Hans uppgifter kunna enligt min mening sammanfattningsvis sägas gå ut på att tillse att försöksverksamheten som helhet ur alla synpunkter arbetar så effektivt och rationellt som möjligt samt att de i verksamheten kunna resultatet på bästa sätt komma jordbruket tillgodo. Överinspektören bör som representant för försöksväsendet även vara ledamot av jordbrukets forskningsråd.

Beträffande de kompetenskrav som böra uppställas för innehavaren av den föreslagna befattningen finner jag mig i stort sett kunna instämma i vad utredningen anfört. De uppgifter som skola åligga överinspektören komma att ställa stora krav på hans organisationsförmåga och förmåga till samarbete. Han bör givetvis också äga grundlig kännedom om jordbruksnäringsens aktuella spörsmål liksom om jordbruksförsöksverksamhetens olika arbetsområden. Däremot synes det mig med den administrativa karaktär denna befattning har icke nödvändigt att såsom i ett flertal yttranden hävdats för dess innehavare kräva vetenskaplig kompetens, även om en sådan måste anses vara en merit. Uppställdes en dylik fordran uppkommer risken för att man alltför snävt begränsar urvalsmöjligheterna, vilket skulle kunna medföra att andra väsentligare krav måhända icke kunde bli tillgodosedda vid befattningens tillsättande.

Vad löneställningen för överinspektören beträffar vill jag förorda att befattningen placeras i lönegrad Cp 12. Befattningen torde böra tillsättas på förordnande för en tid av sex år. I samband med inrättandet av befattningen såsom överinspektör bör såsom lantbrukshögskolans lärarråd föreslagit rek-

torsarvodet höjas med 1 000 kronor till 3 000 kronor. Som kanslipersonal bör till överinspektörens förfogande stå en byråsekreterare i lönegrad Ce 24 och ett kontorsbiträde.

I samband med att ett försöksråd omfattande all jordbruksförsöksverksamhet inrättas med överinspektören för försöksväsendet som ordförande, synes lantbrukshögskolans lärarråds befattning med frågor rörande försöksverksamheten böra upphöra. Dock bör lärarrådets yttrande inhämtas vid tillsättande av tjänster vid försöksinstitutionerna till vilka vetenskaplig skicklighet kräves, d. v. s. befattningar i 27 lönegraden och högre. Försöksinstitutionernas föreståndare böra liksom hittills äga säte och stämma i lärarrådet, men de skola icke vara skyldiga att deltaga i dess sammanträden annat än vid behandling av frågor som beröra deras institutioner. Härjämte synes ekonomidirektören böra ha rätt att delta i lärarrådets sammanträden samt att få sin avvikande mening förd till protokollet. Slutligen vill jag i detta sammanhang framhålla att jag intet har att invända mot lärarrådets önskan att anta benämningen lärarkollegium.

Som en motsvarighet till lärarkollegiet torde i likhet med vad utredningen förordat, för den del av verksamheten vid lantbrukshögskolan som bedrivs inom statens lantbruksförsök böra bildas ett försökskollegium bestående av föreståndare, statsagronomer och överassistenter vid försöksinstitutionerna. Ordförande i försökskollegiet bör utses av lantbrukshögskolans styrelse för ett år i sänder. Den av utredningen angivna avgränsningen av försökskollegiets uppgifter gentemot försöksrådets och lärarkollegiets finner jag lämplig. Föreståndare för forskningsinstitution vid lantbrukshögskolan bör i enlighet med vad högskolans lärarråd anfört ha säte och stämma i försökskollegiet vid behandling av alla ärenden som beröra hans institution. Jag har heller intet att invända mot att föreståndaren för Sveriges utsädesförenings Ultuna-filial i enlighet med föreningens önskan får rätt att närvara och yttra sig i försökskollegiet. Jämväl överinspektören och ekonomidirektören böra ha rätt att delta i kollegiets överläggningar samt att få avvikande meningar förda till protokollet. Vad utredningen i övrigt anför beträffande kollegiets skyldigheter och uppgifter torde även böra beaktas.

Det förslag som utredningen framlagt till sammanslagning och omorganisation av lantbrukshögskolans båda försöksråd till ett försöksråd uppdelat på tre sektioner finner jag kunna göra rådet ägnat att med sakkunskap handlägga olika inom jordbruksförsöksverksamheten förekommande frågor, varför jag vill instämma i vad utredningen i denna del anfört. Indelningen av försöksrådet i en sektion för jordbruk, en för trädgårdsskötsel och en för husdjursskötsel finner jag mig böra förorda tills vidare erfarenhet av rådets verksamhet vunnits. Detta bör givetvis icke hindra att särskilda frågor när så kan befinnas lämpligt delegeras till på annat vis sammansatta utskott inom rådet. Såväl rådets som sektionernas ärenden skola beredas av överinspektören som tillika skall vara ordförande. På grund av rådets omfattning torde det av praktiska skäl vara lämpligt att ge de olika sektionerna en något självständigare ställning än utredningen tänkt sig. I och med att ett ombildat försöksråd inrättas vid lantbrukshögskolan

i huvudsaklig enlighet med det av utredningen framlagda förslaget böra givetvis högskolans nuvarande försöksnämnd och två försöksråd samt Alnarpsinstitutets trädgårdsförsöksråd utgå ur respektive organisationer. Närmare föreskrifter om försöksrådets verksamhet torde i samband med utfärdande av instruktion för rådet böra utformas i stort sett enligt de riktlinjer utredningen angivit. Utöver de av utredningen föreslagna medlemmarna i rådet torde, i avvaktan på vidare erfarenheter av dess verksamhet endast böra tillkomma professorn i lantbruksekonomi i rådets jordbruks- och husdjurssektioner samt föreståndaren för Weibullsholms växtskyddsanstalt i dess jordbruks- och trädgårdssektioner. Jag finner det vidare naturligt, att en intim kontakt upprätthålles mellan försöksrådet och jordbrukets forskningsråd dels genom att forskningsrådets sekreterare och övriga medlemmar kallas till försöksrådets sammanträden, dels genom att överinspektören som jag förut framhållit, blir medlem i forskningsrådet.

Lantbrukshögskolans kansli.

Såsom jag tidigare anfört finner jag behovet vid lantbrukshögskolan av en befattningshavare med de av utredningen för ekonomidirektören angivna uppgifterna väl styrkt. Jag föreslår därför att en sådan befattning inrättas med den av statskontoret, riksräkenskapsverket och lönenämnden tillstyrkta placeringen i lönegrad Ca 32. Ekonomidirektören bör i sitt arbete såsom utredningen föreslagit biträdas av assistenten hos Ultuna egenoms förvaltning. I likhet med utredningen anser jag att såväl sekreterarsom kamrerarbefattningarna i avvaktan på vidare erfarenheter av den föreslagna omorganisationen böra bibehållas i nuvarande lönegrader. Slutligen torde den av utredningen föreslagna befattningen som bokhållare (kamrersassistent) böra placeras i lönegrad Ce 19.

Försöksverksamhetens inre organisation.

Försöksutredningens i det föregående redovisade förslag innefatta en betydande förstärkning av försöksinstitutionernas vetenskapligt utbildade och tekniska personal. Ehuru jag är väl medveten om att vägande skäl kunna åberopas härför synes det mig icke möjligt att i nuvarande läge tillmötesgå dessa önskemål i tillnärmelsevis den utsträckning utredningen ifrågasatt. Icke heller skulle jag kunna förorda de med hänsyn till rekryteringssvårigheterna framförda förslagen om inrättande av nya tjänster eller uppflyttning i lönegrad av vissa befattningshavare, utan att därmed göra avsteg från de principer, som varit vägledande för budgetarbetet under rådande förhållanden. Under dessa omständigheter har jag ansett mig böra avstyrka förslagen rörande inrättande av förste assistent- och statskonsulenttjänster och uppflyttning i lönegrad av statsagronombefattningarna. Mot de ifrågasatta statskonsulenttjänsterna torde härjämte rent principiella invändningar kunna resas. De uppgifter, för vilka dessa tjänstemän

skulle erfordras, synas mig bättre kunna ombesörjas lokalt och falla inom de områden, där en vidare utveckling av hushållningssällskapens verksamhet är att vänta. Behovet av centralt till försöksväsendet knutna tjänstemän som skola syssla med upplysnings- och propagandaverksamhet rörande bland annat växtföljder samt bruknings- och gödslingsmetoder på olika jordar, synes mig i varje fall icke tillräckligt styrkt.

Från de mera restriktiva utgångspunkter jag sålunda tvingats bedöma utredningsförslagen, kan jag i detta sammanhang i stort sett endast uppta de frågor, som ha beröring med förstatligandet av den av Svenska vall- och mosskulturföreningen bedrivna verksamheten. I enlighet med 1945 års principbeslut har jag i likhet med utredningen funnit tiden nu vara mogen för överförande av sagda förenings verksamhet till lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök. Enligt min uppfattning bör härvid dock undantag göras för vall- och mosskulturföreningens demonstrationsfält, som jag anser böra överföras till hushållningssällskapen. Genom att ge den av föreningen bedrivna upplysningsverksamheten vid dessa över hela landet spridda demonstrationsfält en mera lokal anknytning synes man kunna vinna ett bättre utnyttjande av desamma, varvid även kostnaderna för deras skötsel torde kunna nedbringas. Till frågan om ordnandet i framtiden av den av föreningen bedrivna studiegårdsverksamheten, som utredningen förutsatt skola inordnas inom den av norrlandskommittén föreslagna norrländska institutionen för jordbruksforskning, torde jag få återkomma i ett senare sammanhang.

Vad de närmare anordningarna i samband med förstatligandet beträffar tala enligt min mening övervägande skäl för det av utredningen som alternativ I betecknade förslaget, att verksamheten i sin helhet sålunda även betesavdelningen inordnas i statens jordbruksförsök. Jag vill i detta sammanhang peka på det nära sambandet mellan försöksverksamhet med avseende på betesmarker å ena sidan och övrig jordbruksförsöksverksamhet å den andra. Någon klar åtskillnad torde härvidlag knappast kunna upprätthållas i praktiken. Visserligen kan man göra gällande, att föreståndaren för jordbruksförsöken måhända icke rimligen kan förväntas äga speciell sakkunskap på varje särskild del av det vidsträckta område som i så fall verksamheten vid denna institution skulle komma att omspänna. Med de kompetenskrav som uppställas för statsagronomerna såsom chefer för de olika avdelningarna är det dock enligt min uppfattning icke erforderligt, att föreståndaren för statens jordbruksförsök besitter sådan sakkunskap, att han kan leda arbetet i detalj på samtliga avdelningar, men väl att han har förmågan att överblicka och bedöma verksamheten i stort.

Det här framlagda förslaget för inordnandet av vall- och mosskulturföreningen i statens jordbruksförsök innebär, att jordbruksförsöksanstaltens avdelning för organogena jordar utvidgas samt att en betesavdelning och en botanisk avdelning med ett torvgeologiskt laboratorium inrättas. Härjämte kommer statens jordbruksförsök att erhålla ett kemiskt laboratorium för speciella analyser. I detta sammanhang må framhållas att genom

förstatligandet av vall- och mosskulturföreningen vissa möjligheter komma att erhållas för överförande till Ultuna av jordbruksförsöksanstaltens personal, vilket måste anses ligga i linje med strävandena att samordna försöksväsendet och åstadkomma en effektivitetsbefrämjande organisation härför.

Inom jordbruksdepartementet företagna utredningar ha sålunda visat att statens jordbruksförsök i sin helhet kunna inrymmas i de av vall- och mosskulturföreningen för närvarande disponerade lokalerna vid Ultuna och därvid få sitt utrymmesbehov bättre tillgodosett än i nuvarande lokaler vid Experimentalfältet. Då det synes mig vara av stor betydelse att statens jordbruksförsök sammanföres med övrig verksamhet vid lantbrukshögskolan och denna överflyttning dessutom redan är i princip beslutad vill jag föreslå att jordbruksförsöken från och med den 1 juli 1949 förläggas till Ultuna och där inrymmas i vall- och mosskulturföreningens gamla lokaler. Härvid torde vissa ombyggnader bli nödvändiga, vilka dock böra genomföras i mycket begränsad omfattning. Några om- och nybyggnader enligt de av utredningen framlagda förslagen kunna givetvis icke komma i fråga i nuvarande läge.

Kostnaderna för nu berörda ombyggnadsarbeten beräknade till omkring 37 000 kronor torde böra äskas av riksdagen i samband med anslagsberäkningarna för innevarande budgetår.

Jordbruksförsöksverksamheten bör vid sin överflyttning till Ultuna där beredas tillräckliga försöksmöjligheter. Huruvida de arealer, som därvid kunna erfordras utöver de 16—20 ha som enligt utredningen skulle kunna disponeras för försöksändamål vid Ultuna egendom, skola ställas till förfogande genom tillköp av jord till Ultuna, genom försökskontrakt med privata jordbrukare eller genom upprättande av en försöksgård för Mälar-Hjälmarbygden är emellertid en fråga som icke kan och behöver avgöras i detta sammanhang.

Vad härefter gäller de konsekvenser, som det föreslagna förstatligandet av vall- och mosskulturföreningen komma att medföra beträffande inplaceringen av föreningens tjänstemän i olika befattningar och lönegrader vid statens jordbruksförsök och härmed sammanhängande frågor torde försöksutredningens förslag böra godtagas med de ändringar som framgå av det följande.

Mot vad utredningen föreslagit beträffande personalorganisationen vid jordbruksförsökens kansli har jag ingen erinran.

Av skäl som förut angivits är jag icke beredd att tillstyrka att föreståndarna för avdelningarna för organogena jordar och bete uppflyttas till 31 lönegraden utan dessa böra i likhet med övriga statsagronomer bibehållas i lönegrad Ca 29. I det föregående har jag uttalat att jag ej känt mig övertygad om behovet av konsulenter knutna till försöksverksamheten. Utredningens förslag om inrättande av två statskonsulentbefattningar i lönegrad Ce 27 vid vardera avdelningen för organogena jordar och för bete torde sålunda icke böra bifallas. De nuvarande fem konsulenterna i vall- och mosskulturföreningens tjänst, av vilka två tjänstgöra på föreningens

vallavdelning, torde emellertid, därest de icke föredra att söka annan tjänst exempelvis hos hushållningssällskapen, böra beredas anställning inom motsvarande avdelningar av statens jordbruksförsök. Fyra av dem synas därvid kunna placeras som konsulenter vid avdelningarna medan den femte tänkes placerad på den av mig i det följande föreslagna förste assistenttjänsten i lönegrad Ce 24 vid betesavdelningen. Då konsulenttjänsterna sålunda icke torde böra återbesättas vid nuvarande tjänsteinnehavares avgång synes någon överflyttning till löneplan ej böra ifrågakomma. Konsulenterna torde i stället böra bibehållas såsom arvodister varvid arvodet bör beräknas på sådant sätt att det motsvarar lön enligt 24 löneklassen i ortsgrupp III med 12 % rörligt tillägg. Detta skulle innebära en rättvis och icke obetydlig förbättring av dessa tjänstemäns löneförmåner. Vid avdelningen för organogena jordar bör vidare inrättas en assistenttjänst i Ce 19, emedan den assistenttjänst som av utredningen föreslås överflyttad från avdelningen för gödsling och kalkning torde böra kvarstå vid denna avdelning. Vidare bör den av utredningen föreslagna tjänsten som skrivbiträde inrättas medan tjänsten som laboratoriebiträde bör överflyttas till botaniska avdelningen. Skrivbiträdestjänsten avses skola följa nu gällande befordringsgång för denna personalgrupp.

Med hänsyn till de goda kvalifikationer den estnische vetenskapsmannen Enn Teräsmäe synes besitta för försöks- och forskningsverksamhet på mosskulturens område vill jag förorda, att han knytes till jordbruksförsökens avdelning för organogena jordar. Jag föreslår därför, att å avdelningen inrättas en personlig arvodesbefattning för honom. Arvodet torde böra bestämmas till 9 600 kronor om året.

Den av utredningen föreslagna förste assistenttjänsten vid betesavdelningen i lönegrad Ce 27 bör i enlighet med vad jag tidigare anfört placeras i Ce 24. Vidare bör vid denna avdelning inrättas en tjänst som assistent i lönegrad Ce 16 samt en kanslibiträdestjänst med placering i 11 lönegraden och en kontorsbiträdestjänst, vars innehavare på grund av långvarig tjänst hos vall- och mosskulturföreningen bör placeras i lönegrad Ca 8.

I samband med överförandet av nämnda förenings tjänstemän till statens jordbruksförsök torde vidare en befattning såsom överassistent och föreståndare för den botaniska avdelningen med det torvgeologiska laboratoriet med placering som ordinarie i 27 lönegraden böra inrättas i stället för den av utredningen föreslagna laboratorstjänsten i 29 lönegraden. I detta sammanhang kan påpekas att redan den av mig föreslagna lönegradsplaceringen för denne befattningshavare skulle medföra en icke oväsentlig löneförbättring. Vid avdelningen bör vidare finnas två befattningar som tekniska biträden, den ena i lönegrad Ce 8 och den andra med början i Cf 4, varav den sistnämnda tjänsten överförts från avdelningen för organogena jordar.

Med hänsyn till den ovisshet som jag anser råda beträffande det förenämnda kemiska laboratoriets ställning och dess förhållande till lantbrukshögskolans analyslaboratorium torde befattningen som förste kemist icke böra införas å löneplan utan tills vidare bibehållas såsom arvodestjänst. Här-

vid torde i likhet med vad som föreslagits i fråga om konsulentbefattningarna beräknas ett arvode motsvarande lön i 24 löneklassen. Vid det kemiska laboratoriet bör vidare inrättas en befattning som laborant i lönegrad Ce 15 samt förutom den nuvarande befattningen som tekniskt biträde i lönegrad Ce 9, ytterligare en sådan befattning i lönegrad Ce 8.

Såsom jag förut framhållit är jag icke nu beredd att upptaga det förslag till utbyggnad av statens husdjursförsök som försöksutredningen framlagt. Däremot torde jag i detta sammanhang få erinra om den av utredningen väckta frågan om tillskapande av en hjälpavdelning inom statens jordbruksförsök för statistik och försöksteknik med en statsagronom som föreståndare. I vad utredningen anfört beträffande behovet av en dylik avdelning kan jag i stort sett instämma. Den statistiska behandlingen av forsknings- och försöksverksamhetens resultat fordrar numera tillgång till fackmän på området, eftersom man knappast kan förutsätta att forskarna och försöksmännen själva skola kunna behandla de alltmer komplicerade statistiska metoderna eller vid behov utarbeta nya metoder. Jag vill därför förorda att en särskild avdelning för detta ändamål tillskapas med en statsagronom i lönegrad Ce 29 såsom föreståndare. Då denna avdelning också skall ha till uppgift att tillhandagå statens husdjursförsök och möjligen vissa andra institutioner inom och utom högskolan med statistiska råd och anvisningar synes den icke böra inordnas under statens jordbruksförsök utan som en fristående avdelning direkt underställas överinspektören för försöksväsendet. Då jag i propositionen angående utbyggnad av jordbrukets högskolor avvisat tanken på att i nuvarande läge inrätta en särskild lärostol vid lantbrukshögskolan i statistik och försöksmatematik torde i den föreslagna statsagronomens tjänsteåligganden även böra ingå att handha undervisningen i dessa ämnen vid lantbrukshögskolan. Befattningen såsom statsagronom i statistik och försöksteknik torde böra inrättas i samband med att den utbyggnad, jag förordat i sistnämnda proposition tager sin början, det vill säga från och med budgetåret 1949/50. Jämväl andra tjänster såsom assistenter och räknebiträden torde bli erforderliga vid den nu ifrågasatta avdelningen. Härtill torde emellertid ställning ej behöva tagas förrän i samband med anslagsäskandena för nyssnämnda budgetår.

Till bestridande av de ökade utgifter för omkostnader, materiel m. m. som överförandet av den av vall- och mosskulturföreningen bedrivna verksamheten till statens jordbruksförsök komma att medföra vill jag föreslå att å lantbrukshögskolans anslag för omkostnader beräknas ett belopp av 116 000 kronor, för materiel m. m. ett belopp av 10 000 kronor och för underhåll av byggnader m. m. ett belopp av 2 000 kronor. Ifrågavarande belopp motsvara ungefärligen vall- och mosskulturföreningens nuvarande utgifter för samma ändamål.

Då den botaniska avdelningen och det kemiska laboratoriet enligt förvarande förslag icke kunna väntas tas i anspråk i den omfattning som ut-

redningen förutsatt torde de engångsanslag för utrustning med apparatur m. m. som utredningen ansett erforderliga kunna uppdelas på flera budgetår. I enlighet härmed torde för nästkommande budgetår böra anvisas för utrustning av den botaniska avdelningen och det kemiska laboratoriet två belopp å vardera 5 000 kronor.

Personal- och ersättningsfrågor vid vall- och mosskulturföreningens förstatligande m. m.

I likhet med utredningen förutsätter jag såsom förut antytts att de nya befattningar som inrättas vid statens jordbruksförsök i första hand skola besättas med vall- och mosskulturföreningens tjänstemän, varvid det bör vara tillfyllest att vederbörande inkommer med en förklaring att han önskar erhålla den avsedda befattningen. I enlighet med vad statskontoret och statens pensionsanstalt uttalat torde föreningens tjänstemän i pensionshänseende icke böra få tillgodoräkna sig mer än två tredjedelar av den anställningstid hos föreningen som ej kommer i betraktande för pensionsrätt i statens pensionsanstalt, enär de annars skulle komma i förmånligare ställning än befattningshavare med motsvarande anställning i statens tjänst. Beträffande vall- och mosskulturföreningens föreståndare, fil. lic. Gerhard Rappe vill jag föreslå att han förtidspensioneras på av utredningen föreslaget sätt.

Vid förstatligandet av en förening som tidigare åtnjutit statsunderstöd i den omfattning som varit fallet med Svenska vall- och mosskulturföreningen är det givetvis omöjligt att ange vilka av föreningens nuvarande ägodelar som bestritts av statsmedel och vilka som bekostats av andra föreningens tillgångar. Av denna anledning böra föreningens tillgångar med undantag för till föreningen donerade fonder enligt min mening i princip utan ersättning överföras till den statliga institution som fortsätter föreningens verksamhet. Då emellertid föreningens laboratoriebyggnad kan anses bekostad av det kapital som tidigare var placerat i förutvarande Mosskulturföreningens fastighet i Jönköping torde ett undantag böra göras för densamma. Med hänsyn härtill och till att föreningen sammankopplat dessa ersättningsanspråk med frågan om föreningens fortsatta existens i någon form vill jag tillstyrka att vall- och mosskulturföreningen tillerkännes en ersättning motsvarande det uppskattade värdet av laboratoriebyggnaden eller 108 000 kronor i enlighet med de av utredningen angivna villkoren. Man torde kunna förutsätta att föreningen för att säkerställa en viss verksamhet i framtiden, skall finna lämpligt att hänföra detta belopp eller viss del därav till en fond, varav föreningen endast använder avkastningen. Samtliga föreningens tillhöriga inventarier böra utan ersättning överlämnas till statens jordbruksförsök.

Försöksledarmötet.

Försöksutredningens förslag att ett arbetsutskott på fyra till fem ledamöter benämnt »Kommittén för hushållningssällskapens lokala försöksverksamhet» skall bereda försöksledarmötets ärenden samt expediera mötets beslut anser jag mig böra tillstyrka liksom vad utredningen i övrigt anfört rörande detta arbetsutskott. Däremot synes mig den ram, utredningen uppdragit för mötets organisation i övrigt, vara väl snäv. Försöksledarmötet har för närvarande två väsentliga uppgifter, dels att planlägga arbetet vid den lokala försöksverksamheten, dels att orientera försöksledarna beträffande forskningen och försöksverksamhetens senaste resultat på jordbrukets område. Den senare uppgiften synes mig emellertid icke tillräckligt ha beaktats av utredningen. Försöksledarmötet har hittills haft en jordbruks- och en husdjurssektion. Vad utredningen anfört beträffande jordbrukssektionens sammansättning vill jag tillstyrka med i det följande nämnda undantag. Eftersom lokal husdjursförsöksverksamhet icke bedrivs i någon större omfattning har husdjurssektionens främsta uppgift varit att lämna hushållningssällskapens husdjurskonsulenter en orientering över årets resultat inom husdjursförsöksverksamheten. Denna sektion bör enligt min mening kvarstå och ges en med jordbrukssektionen liknande sammansättning. Överinspektören för försöksväsendet bör vara ordförande för det samlade försöksledarmötet medan föreståndarna för statens jordbruksförsök och statens husdjursförsök böra vara ordförande i respektive sektioner. Hushållningssällskapens samtliga ordinarie jordbruks- och husdjurskonsulenter böra inom respektive sektioner vara medlemmar av mötet. Professorn i agronomisk hydroteknik vid lantbrukshögskolan bör vara medlem av mötets jordbrukssektion medan professorn i lantbruksekonomi vid högskolan samt byråchefen i lantbruksstyrelsens lantbruksbyrå böra vara medlemmar i båda sektionerna. För att undvika en alltför otymplig organisation torde försöksledarmötet icke böra utvidgas härutöver. Däremot bör mötet ha rätt att till sig adjungera personer utanför sin egen krets.

Studiegårdsverksamheten i Norrland.

Med hänsyn till att den föreslagna norrländska institutionen för jordbruksforskning icke torde komma till stånd inom den närmaste tiden kan den av vall- och mosskulturföreningen bedrivna studiegårdsverksamheten i Norrland icke såsom utredningen föreslagit anslutas till denna institution. Den grundval för ekonomiska undersökningar av jordbruksdriften i Norrland som det inom studiegårdsverksamheten hopbragta materialet utgör synes mig emellertid vara så pass betydelsefull att verksamheten icke bör upphöra. Jag vill därför föreslå att studiegårdsverksamheten ställes under överinseende av överinspektören för försöksväsendet samt att denne får utse en eller flera av försöksgårdsföreståndarna i Norrland att mot särskilt arvo- de öva tillsyn över verksamheten. Ett anslag av 1 200 kronor bör för detta

ändamål ställas till överinspektörens förfogande. För verksamhetens ledning bör vidare årligen hållas en överläggning, lämpligen i samband med försöksledarmötet, mellan förslagsvis överinspektören, ifrågavarande försöksgårdsföreståndare, de i det följande nämnda driftsledarna, professorn i lantbruksekonomi vid lantbrukshögskolan samt övriga personer, som kunna vara av betydelse för verksamhetens planläggning. De nuvarande två driftsledarna böra givas möjlighet att i fortsättningen tills vidare handha det löpande arbetet i samband med förevarande verksamhet. Arvode till driftsledarna torde böra beräknas efter de löneförmåner som utgå för befattningshavare i 20 löneklassen i ifrågavarande ortsgrupp. För omkostnader vid verksamheten bör beräknas oförändrat 12 000 kronor till driftsledarnas resor och 16 700 kronor till ersättning till gårdsägarna samt 8 300 kronor till bokföringskostnader, sammanlagt för här berörda ändamål skulle sålunda behöva anvisas ett belopp av 55 000 kronor. Jag torde i detta sammanhang få erinra att till denna verksamhet tidigare utgått statsanslag från anslaget till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område med under de senaste åren i medeltal något över 30 000 kronor varför den statliga utgiftsökningen för denna verksamhet vid bifall till vad jag här föreslagit torde komma att stanna vid 25 000 kronor.

Anslagsfrågor.

Avlöningar.

Vid bifall till vad jag i det föregående förordat i fråga om försöksväsendets organisation torde de öknningar av lantbrukshögskolans avlöningsanslag som föranledas härav kunna beräknas på följande sätt.

Under avlöningsstatens anslagspost till ordinarie tjänstemän bör för avlöning till överinspektören, ekonomidirektören, en statsagronom, en överassistent och två kontorsbiträden upptas ett belopp av 65 100 kronor.

Rektorsarvodet föreslås som tidigare nämnts höjt med 1 000 kronor varjämte fem av de från vall- och mosskulturföreningen överförda tjänstemännen föreslås avlönade med arvoden motsvarande lön i 24 löneklassen. För den föreslagna personliga arvodesbefattningen vid statens jordbruksförsök torde böra upptas 9 600 kronor. För studiegårdsverksamheten bör beräknas 1 200 kronor som arvode till den eller de försöksgårdsföreståndare som skola övervaka denna verksamhet samt arvoden till de båda driftsledarna lika med lön i 20 lönegraden. Avlöningsstatens arvodespost torde därför böra ökas med tillhoppa (1 000 + 52 750 + 9 600 + 1 200 + 17 850 =) 82 400 kronor.

För avlöningar till de av mig tidigare angivna nytillkomna icke-ordinarie befattningshavarna torde under avlöningsanslagets icke-ordinariepost böra beräknas en ökning med 70 000 kronor, varvid 2 000 kronor beräknats till vikariatsersättningar.

För rörligt tillägg på avlöningarna till de tidigare föreslagna nyinrättade tjänsterna torde beräknas 15 000 kronor.

I enlighet med det anförda skulle vid föreliggande förslags genomförande lantbrukshögskolans avlöningsstat böra uppräknas med (65 100 + 82 400 + 70 000 + 15 000 =) 232 500 kronor.

Omkostnader.

Med hänsyn till den föreslagna personalökningen vid lantbrukshögskolans kansli torde högskolans anslag för sjukvård m. m. böra uppräknas med 300 kronor.

Beträffande reseersättningar må framhållas, att överinspektören torde böra ha ett tämligen rikligt reseanslag för att kunna hålla kontakt med försöksväsendet inom olika delar av landet. Även ekonomidirektören bör ha ett visst anslag för resor, enär det skall åligga honom att kontrollera försöksgårdarnas ekonomi. Lantbrukshögskolans anslag till reseersättningar torde därför böra utökas med förslagsvis 7 000 kronor.

De ökade utgifter för expenser som föranledas av inrättandet av ett kansli för överinspektören för försöksväsendet samt utökningen av personalen vid lantbrukshögskolans kansli i övrigt torde böra beräknas till 2 700 kronor.

Lantbrukshögskolans omkostnadsanslag, underrubriken undervisningsinstitutioner m. m. torde sålunda böra upptas med ett med (300 + 7 000 + 2 700 =) 10 000 kronor ökat belopp.

De ökade kostnader som komma att belasta statens jordbruksförsök på grund av att vall- och mosskulturföreningens verksamhet överföres till desamma torde närmast böra beräknas med utgångspunkt från föreningens nuvarande utgifter. Främst för de från föreningen överförda konsulenternas resor torde därvid på jordbruksförsökens omkostnadsstat böra uppföras ett anslag till reseersättningar med 40 000 kronor.

Med hänsyn till att statens jordbruksförsök under nästkommande budgetår kommer att driva sin verksamhet såväl i nuvarande lokaler vid Experimentalfältet som i vall- och mosskulturföreningens lokaler vid Ultuna torde jordbruksförsökens anslag till expenser böra uppräknas med hela det belopp till vilket föreningens kostnader på denna punkt beräknats eller 20 000 kronor.

Jordbruksförsökens anslag till publikationstryck torde böra utökas med 5 000 kronor.

Posten övriga utgifter för statens jordbruksförsök torde böra uppräknas med 51 000 kronor, varav 30 000 kronor motsvara det tidigare till vall- och mosskulturföreningen utgående särskilda anslaget till gödselmedel. Kungl. Maj:t torde böra medgivas rätt att därest så befinnes lämpligt använda viss del av förevarande anslagspost för ändamål som nu tillgodoses från högskolans anslag till bidrag till lokala gödslings-, sort- och ogräsförsök m. m.

Anslaget till statens jordbruksförsök under lantbrukshögskolans omkostnadsanslag torde sålunda böra uppräknas med (40 000 + 20 000 + 5 000 + 51 000 =) 116 000 kronor.

Omkostnaderna för studiegårdsverksamheten torde böra upptas som en särskild delstat med denna rubrik under lantbrukshögskolans omkostnadsanslag. På denna delstat torde böra uppföras ett anslag av 12 000 kronor till reseersättningar för de i verksamheten anställda driftsledarna samt 16 700 kronor till den kontraktsevenliga ersättningen till gårdsägarna. Slutligen torde bokföringskostnaderna böra beräknas till 8 300 kronor. Omkostnadsanslaget för studiegårdsverksamheten torde sålunda böra upptas med sammanlagt (12 000 + 16 700 + 8 300 =) 37 000 kronor.

Lantbrukshögskolans anslag till omkostnader torde med hänsyn till det tidigare anförda således sammanlagt böra uppräknas med (10 000 + 116 000 + 37 000 =) 163 000 kronor.

Lantbrukshögskolans anslag till materiel m. m. torde böra uppräknas med 10 000 kronor avseende ökade försökskostnader för statens jordbruksförsök samt med 10 000 kronor avseende de till statens jordbruksförsök från vall- och mosskulturföreningen överflyttade botaniska avdelningens och kemiska laboratoriets utrustning med apparatur- och materiel m. m. Sammanlagt torde alltså anslaget under förevarande anslagsrubrik böra utökas med (10 000 + 10 000 =) 20 000 kronor.

Under lantbrukshögskolans anslag till inredning och utrustning torde för ombyggnader i vall- och mosskulturföreningens nuvarande lokaler böra beräknas 37 000 kronor.

För underhåll av vall- och mosskulturföreningens nuvarande byggnader torde böra beräknas 2 000 kronor under lantbrukshögskolans anslag till byggnadsunderhåll.

Såsom jag tidigare framhållit bör ersättning till vall- och mosskulturföreningen utgå med 108 000 kronor för den av föreningen med medel erhållna vid försäljningen av förutvarande Mossföreningens fastighet i Jönköping uppförda laboratoriebyggnaden. Detta belopp torde böra anvisas som investeringsanslag å kapitalbudgeten. Anslaget torde böra benämnas Ersättning till Svenska vall- och mosskulturföreningen för viss byggnad.

Riksdagens medgivande torde böra inhämtas för vidtagande av de förändringar i lantbrukshögskolans personalförteckning som föranledas av mina förslag om inrättande av en befattning som överinspektör i lönegrad Cp 12, en befattning som ekonomidirektör i Ca 32, en befattning som statsagronom i Ca 29, en befattning som överassistent i Ca 27, en befattning som kanslibitråde i Ca 11 samt två befattningar som kontorsbiträde i Ca 8 ävensom överförande av en befattning som kansliskrivare i lönegrad Ca 15 på övergångsstat.

Till de anslagsäskanden som föranledas av här framlagda förslag torde jag få återkomma i samband med proposition om utbyggnad av lantbruks-

skogs- och veterinärhögskolorna. Dock torde det helt fristående anslaget av 108 000 kronor till ersättning till vall- och mosskulturföreningen vid dess förstatligande böra begäras i detta sammanhang som investeringsanslag på kapitalbudgeten.

Hemställan.

Under åberopande av vad i det föregående anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medge att den statliga försöksverksamheten på jordbrukets område må organiseras i huvudsaklig överensstämmelse med av mig i det föregående förordade riktlinjer,

dels medge att i personalförteckningen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök må införas de av mig i det föregående förordade tjänsterna som överinspektör, ekonomidirektör, statsagronom, överassistent, kanslibitråde och kontorsbiträden samt att en tjänst som kansliskrivare föres på övergångsstat,

dels ock till *Ersättning till Svenska vall- och mosskulturföreningen för viss byggnad* å kapitalbudgeten för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag

av kronor 108 000.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall och förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Benno Gårdsten.